

Adissu Demozie אדיסו דמוזה

01:00:04:16 01:00:00:20
שמי אדיסו דמוזה סימון.

01:00:08:07 01:00:06:17
לאבי קוראים דמוזה

01:00:11:00 01:00:09:14
ולסבי קוראים סימון.

01:00:14:10 01:00:12:21
כאמור, לי קוראים אדיסו

01:00:19:07 01:00:15:22
בן דמוזה.

01:00:25:02 01:00:21:07
יש עוד שאלה? לאמי קוראים
ברק'נש ביינסאיי.

01:00:28:08 01:00:26:04
מתי נולדת?

01:00:33:16 01:00:28:16
נולדתי בשנת 1922.

01:00:36:00 01:00:34:09
לפי הספירה האתיופית?
-כן.

01:00:40:03 01:00:37:22
איך נקרא האזור בו חיית באתיופיה?

01:00:43:06 01:00:40:08
האזור נקרא סימן מינאט'ה.

01:00:46:06 01:00:44:18
במה עסקת באתיופיה?

01:00:50:22 01:00:46:14
עסקתי בחקלאות, הייתי איכר עובד אדמה.

01:00:56:19 01:00:51:20
אני הבן הבכור של אבי,

01:01:01:04 01:00:57:21
ומכיוון שאחיי הקטנים טרם נולדו,
אני הייתי זה

01:01:05:12 01:01:01:23
שמילא את כל מטלות הבית.

01:01:09:06 01:01:05:18
אחר כך, כשאחיי נולדו

01:01:16:10 01:01:10:22
ואני בגרתי, התחתנתי ובניתי לי בית.

01:01:19:18 01:01:17:13
כמה אחים ואחיות היו לך?

01:01:24:18 01:01:19:24
היו לי חמישה אחים

01:01:28:09 01:01:25:23
ונשאר רק אחד, נשארנו רק אני והוא.

01:01:31:07 01:01:29:07
ואתה הוא הבן גדול?

01:01:37:05 01:01:31:11
אני הבכור, הגדול מכולם,

01:01:41:03 01:01:38:22
והייתי איכר

01:01:44:10 01:01:43:02
בתקופת הילדות שלי.

01:01:54:05 01:01:47:06
הייתי עושה הרבעת צאן ובקר, ושומר על
הבקר של אבי ושל אחרים.

01:01:59:18 01:01:55:08
לאחר מכן, כשבגרתי,

01:02:05:18 01:02:00:12
אחי התחיל לשמור על הצאן ואני עברתי
לעסוק בחרישה.

01:02:09:13 01:02:06:06
חיינו חיים טובים.

01:02:16:23 01:02:10:24
באיזה גיל התחלת לרעות צאן? באיזה
גיל התחילו לעסוק בזה באתיופיה?

01:02:23:10 01:02:17:00
ילדים בני אחד-עשרה באתיופיה

כבר היו מתאמנים ברעיית צאן,

01:02:26:16 01:02:24:14
הם היו מתנסים.

01:02:33:11 01:02:27:12
לאחר מכן, הם היו רועים את הצאן במשך כמה שנים, ואז עוברים לעבודת האדמה.

01:02:40:19 01:02:34:06
הם היו חורשים את האדמה, וחוזר חלילה, הצעירים מהם היו רועים את הצאן.

01:02:44:12 01:02:42:09
לגבי האזור שנולדת בו.

01:02:46:14 01:02:44:14
מה לגבי המקום בו נולדתי,
-איך האזור נראה?

01:02:51:20 01:02:47:16
לאזור קראו סמין מנאט'ה והוא היה
ייחודי ביופיו.

01:02:58:01 01:02:53:11
המקום הספציפי נקרא ט'ברה.

01:03:01:00 01:02:58:06
קראו למקום בשני שמות?

01:03:07:01 01:03:01:21
הכוונה היא לישוב הספציפי בו
גרתי, ט'ברה.

01:03:10:09 01:03:07:08
האזור כולו נקרא סמין מינט'ה.

01:03:13:24 01:03:11:16
מה היה בסימן מינט'ה? למה זה דומה?

01:03:19:19 01:03:14:04
זה היה מקום בו שהו צדיקים ואנשים
רמי מעלה,

01:03:24:01 01:03:21:00
מקום שהגיעו להתפלל בו, ולא רק זה,

01:03:26:08 01:03:25:04
כשבאו כובשים לאזור,

01:03:32:12 01:03:27:08
כל אנשי הדת וזקני הכפר יצאו לתפילה,

01:03:34:00 01:03:32:21
ובצורה זו הצליחו לעצור את הפלישה.

01:03:42:18 01:03:35:24
אותו הדבר קרה גם כאשר הייתה בצורת. הם היו הולכים למקום שנקרא אבה תנתנה

01:03:49:19 01:03:43:16
וכשהם שרויים בצום, הם היו מתפללים ומצליחים לגרום לירידת גשמים.

01:03:55:09 01:03:51:19
האם האקלים שם הוא מדברי או לח? האם היו שם נהרות?

01:04:02:19 01:03:55:11
זה היה מקום פורח ששתו ואכלו בו מפירות הקיץ,

01:04:07:01 01:04:04:08
מקום שבו צמחו מגוון פירות,

01:04:13:08 01:04:07:07
אם זה אתרוגים, בננות, קפה, גת או וגישו.

01:04:19:06 01:04:14:17
מלבד מלח, אין דבר שלא היה שם, כולל פלפלים.

01:04:26:07 01:04:19:14
את עבודות הבית אם המשפחה עשתה, והילדים היו יוצאים עם האבא לעבודות אדמה.

01:04:26:20 01:04:26:10
כן.

01:04:30:13 01:04:27:23
באיזה נהר כבסתם את בגדים?

01:04:36:18 01:04:30:19
הנהר המרכזי בו כיבסנו נקרא מט'בית,

01:04:39:02 01:04:37:05
כיבסו לכל אורכו.

01:04:44:07 01:04:40:05

היו שם מעין בריכות שנוצרו באופן טבעי,

01:04:49:18 01:04:44:17
אחד כיבס פה והשני כיבס שם,

01:04:55:03 01:04:50:08
ואחרי שסיימו, הם תלו את הכביסה.

01:04:58:05 01:04:57:11
זה היה מהנה.

01:05:02:16 01:04:59:16
כאשר יוצאים לרעות צאן,

01:05:10:12 01:05:03:24
כמו שאמרת לי קודם, כבר בגיל 11 ילדים
היו יוצאים לרעות, גם עם כבשה אחת.

01:05:13:05 01:05:10:16
כן, הם יצאו.
-למשך כמה זמן הרועה היה יצא?

01:05:19:02 01:05:14:03
כלומר, כשהוא היה יוצא עם הצאן בבוקר,
לאן הוא הלך איתם?

01:05:20:06 01:05:19:12
לשדות,

01:05:23:11 01:05:20:19
הוא היה לוקח אותם לשדות מרעה
שנמצאו שם,

01:05:25:19 01:05:23:18
ואחרי שהצאן רעה ואכל בשדות,

01:05:33:20 01:05:27:19
ובקיץ, כשלקח אותם לשתות,
היה חוזר לביתו.

01:05:37:06 01:05:34:05
זאת אומרת שהוא היה יוצא
בבוקר וחוזר בערב.

01:05:39:02 01:05:37:17
כן, יוצא בבוקר וחוזר בערב.

01:05:43:11 01:05:39:04
היו הולכים למקומות רחוקים
בשביל לרעות את הצאן?

01:05:48:09 01:05:43:17
זה היה רחוק אבל עדיין באזור.

01:05:49:23 01:05:48:11
בכמה שעות הליכה מדובר?

01:05:53:04 01:05:50:13
שעה בערך.

01:05:53:20 01:05:53:11
מה?

01:05:56:04 01:05:54:07
הליכה של משהו כמו שעה.

01:05:58:00 01:05:56:12
אבל לא יותר מזה?

01:06:00:13 01:05:58:03
לא יותר מזה, ההליכה לא לקחה יותר משעה.

01:06:06:15 01:06:04:15
היו עונות למרעה?

01:06:07:24 01:06:07:05
עונות של מה?

01:06:12:17 01:06:08:11
בעונות הכוונה היא לקיץ ולחורף,

01:06:15:08 01:06:13:24
היו רועים צאן בעונות מסוימות או שהיו יוצאים בכל יום?

01:06:18:00 01:06:15:10
היו יוצאים תמיד, לא הייתה הפסקה.

01:06:23:00 01:06:18:14
הם היו יוצאים למרעה בכל העונות עד ההגעה לגיל בגרות,

01:06:26:07 01:06:23:05
עד שהאחים הצעירים החליפו אותם בתפקיד.

01:06:28:06 01:06:26:24
מה הרועה עשה כשירד גשם?

01:06:31:12 01:06:28:14
הוא לבש "גיסה", חבש כובע ויצא לדרך.

01:06:32:24 01:06:32:05
מה זה גיסה?

01:06:36:18 01:06:33:06
גיסה זה סוג של לבוש, איך את לא
יודעת מה זה,

01:06:39:21 01:06:37:03
גיסה זה מעיל שהיו לובשים בגשם,

01:06:44:15 01:06:40:16
וככה תחת הגשם, הרועה היה
יוצא למרעה וחוזר.

01:06:47:05 01:06:45:04
כאשר יצאו למרעה,

01:06:48:11 01:06:47:12
למרעה?

01:06:51:18 01:06:48:20
כן, מהי הייתה העונה הכי טובה למרעה?

01:06:55:19 01:06:51:21
בשביל הרועה כל העונות היו טובות.
-ולבקר ולצאן?

01:06:57:06 01:06:56:01
לבקר ולצאן

01:07:06:13 01:06:58:19
הקיץ היה בעייתי כי העשבים היו מתייבשים,
אז החורף היה עדיף עבורם.

01:07:12:21 01:07:07:05
עבור הרועה החורף היה בעייתי, אבל עבור
הצאן והבקר החורף זה היה מצוין,

01:07:15:04 01:07:13:17
כי הם היו יכולים לאכול את
ניצני העשב הרטובים.

01:07:21:00 01:07:15:23
לרועה זה היה לא נוח כי היה גשום, אבל הוא היה
יוצא איתם בכל זאת, תוך שהוא נרטב בגשם.

01:07:27:19 01:07:22:19
תפקידו היה לדאוג שהם לא יפלו מצוקים
ייטרפו ע"י שועלים.

01:07:29:12 01:07:28:00
איך בדיוק הם מנעו את זה?

01:07:32:04 01:07:30:17
כשרועה נמצא איתם, טורפים לא היו מגיעים.

01:07:33:07 01:07:32:16
כשהטורף ראה אנשים?

01:07:41:16 01:07:33:16
כשהיה רועה בקרבת הצאן והבקר, שועלים לא התקרבו,
ובנוסף הוא דאג שהפרות לא יתקרבו לצוקים.

01:07:44:13 01:07:42:17
כדי שלא ייטרפו על ידי שועלים,

01:07:48:15 01:07:45:03
הרועה היה בודק ומשגיח ששום טורף
לא יבוא,

01:07:53:11 01:07:49:21
וכשהרועה היה שם, הם לא התקרבו. אבל
אם הוא לא היה שם, הם היו טורפים אותם.

01:07:59:06 01:07:54:09
אז הוא חייב להשגיח כל הזמן?
- כן, הוא חייב להשגיח כל הזמן,

01:08:03:15 01:08:01:08
ולפעמים, כשהיה מגיע החורף

01:08:10:19 01:08:04:05
וצריך היה להוביל את הצאן למקום
רחוק ולחצות איתם נהרות,

01:08:13:06 01:08:10:24
איך הייתם עושים זאת?

01:08:16:23 01:08:13:09
כשהחורף הגיע והתחילו לרדת גשמים,

01:08:21:19 01:08:17:06
אנשים היו מזהירים את הרועה שמתחיל
לרדת גשם,

01:08:24:03 01:08:21:23
וברגע שהיה מרגיש הגשם מתקרב,

01:08:27:14 01:08:24:19

הוא היה קורא לעזרה, ומשלם למישהו
שיעזור לו לחצות את הנהרות,

01:08:31:12 01:08:28:13
וכך הוא היה חוצה לצד השני ופותר את זה.

01:08:41:13 01:08:35:23
אלו עוד דברים היו עלולים לקרות לרועה?

01:08:47:07 01:08:41:18
כלומר, האם הוא היה עלול לפגוש בדרך
חיות טורפות או גנבים?

01:08:50:20 01:08:47:09
בהחלט, הוא עלול היה להיתקל בגנבים בדרך,

01:08:55:01 01:08:51:06
הם היו מגיעים כשהרועה לא
היה בסביבה.

01:08:58:22 01:08:55:04
כשהרועה היה שם לב לגנב, הוא
היה צועק לעזרה,

01:09:02:04 01:09:00:11
הוא היה צועק.
-מי היה צועק?

01:09:05:16 01:09:02:07
הרועה היה צועק "הצילו גנב,

01:09:11:20 01:09:06:07
הצילו, יש פה גנב!" ואז היו מגיעים
אנשים לעזור לו,

01:09:13:22 01:09:13:03
ובכך כך מצילים אותו.

01:09:16:02 01:09:14:02
אבל הוא לקח איתו נשק כשהיה לבד, נכון?

01:09:19:22 01:09:16:15
מי שהחזיק בנשק הוא הגנב. למי את
מתכוונת שהחזיק נשק? לרועה?

01:09:20:18 01:09:19:24
כן.
-לא.

01:09:22:10 01:09:21:02

לא היה נשק?
-לא.

01:09:23:19 01:09:22:15
מה אם הוא ממש צעיר?

01:09:25:16 01:09:23:21
גם אם הוא ממש ילד, הוא חייב לצעוק.

01:09:28:17 01:09:26:06
הנשק שלו הוא קול צעקתו,

01:09:36:16 01:09:29:09
ברגע שהוא היה צועק, אנשים היו באים
עם נשקים

01:09:38:23 01:09:37:03
ומגרשים את הגנב או שתופסים אותו.

01:09:42:24 01:09:39:21
קרה לך או למישהו מהמשפחה שלך
אירוע כזה?

01:09:43:17 01:09:43:05
למי?

01:09:50:06 01:09:43:20
אתה זוכר משהו בילדות כמו המקרה
הזה שבא גנב ורצה לקחת?

01:09:52:15 01:09:50:11
בוודאי.

01:09:56:03 01:09:52:19
תאר לי מקרה אחד.
-הייתה איזו פעם

01:10:02:14 01:09:58:03
שרצינו להכניס את העזים לדייר
ופתאום הגיעו גנבים מהצד השני.

01:10:09:04 01:10:03:11
ברגע שהגיעו הגנבים, הכלב החל לנבוח.

01:10:12:23 01:10:09:24
הלכנו לכיוון הנביחה כדי לראות
למה הוא נובח,

01:10:17:03 01:10:13:17
וראינו את הגנבים ישובים במחבואם.

הכלב היה קשור

01:10:22:18 01:10:17:09
אז שחררנו אותו והוא קפץ עליהם.

01:10:24:13 01:10:23:06
זה היה גנב אחד?

01:10:28:15 01:10:24:15
הם היו שני גנבים, הכלב תפס אחד מהם, והשני ברח.

01:10:33:13 01:10:30:06
שחררנו את הכלב ממנו,

01:10:37:12 01:10:34:17
שאלנו את עצמנו מה אפשר לעשות איתו, כי לא ניתן להאשים אותו אם אין שופט ואין משפט.

01:10:39:09 01:10:38:01
גירשנו אותו והוא ברח.

01:10:41:16 01:10:39:16
ככה עזבתם אותו?
-שחררנו אותו, מה יכולנו לעשות.

01:10:44:16 01:10:42:22
בלי לעשות לו כלום?
-לא היה סיכוי שהוא יחזור שנית.

01:10:48:15 01:10:45:09
לא ניתן היה לקחת אותו למשפט ברגע שנתפס.

01:10:50:21 01:10:49:19
זה היה בשעות הערב?

01:10:51:10 01:10:50:23
כן.

01:10:53:01 01:10:51:19
ואם זה היה קורה בצהריים?

01:10:58:11 01:10:53:05
אם זה היה קורה בצהריים, אז היינו צועקים לעזרה ואנשים היו מגיעים לתפוס אותו,

01:11:00:02 01:10:58:21
ומביאים אותו בפני שופט.

01:11:00:22 01:11:00:09
או-קיי.

01:11:02:09 01:11:01:16
זה מה שהיה קורה,

01:11:03:21 01:11:02:12
היו לוקחים אותו לשופט,

01:11:06:18 01:11:04:06
משם למעצר, היו כולאים אותו

01:11:07:24 01:11:07:10
והוא היה משלם את הדין.

01:11:10:13 01:11:09:12
הכלב לא נשך אותו?

01:11:12:18 01:11:11:02
ברור שהכלב נשך אותו,

01:11:16:19 01:11:13:04
ואם לא היינו שם, הוא גם היה יכול
להרוג אותו.

01:11:19:02 01:11:18:02
והכלבים שהיו באתיופיה,

01:11:20:24 01:11:20:14
תראי,

01:11:26:19 01:11:21:17
הרפת של הבקר נמצאה במקום
מרוחק, והכלב נמצא יחד איתם.

01:11:27:19 01:11:27:01
הוא היה שומר עליהם

01:11:32:12 01:11:27:21
ואנחנו היינו יושבים במקומנו, וברגע
שהכלב היה נובח,

01:11:39:23 01:11:34:00
אם היו לנו נשקים היינו נושאים אותם איתנו,
ואם לא, היינו הולכים בשקט ומפתיעים את הגנב.

01:11:44:04 01:11:41:00
היינו אומרים לגנב לעצור, ואם הוא
לא היה עוצר,

01:11:48:01 01:11:46:09
אז היינו פשוט תופסים ומכים אותו.

01:11:50:14 01:11:49:16
אבל לפני זה, היינו אומרים לו לעצור.

01:11:51:24 01:11:50:18
כן, "תעצור ותזדהה".

01:11:56:23 01:11:53:14
אם הוא היה עוצר אז היינו תופסים אותו, ואם הוא היה מסרב,

01:12:01:04 01:11:57:16
אז היינו הורגים אותו, אם זה עם רובה או בנשק קר אחר.

01:12:05:17 01:12:02:02
ואם הוא לא התכוון לגנוב?

01:12:08:22 01:12:06:17
אין דבר כזה, מה הוא עשה שם בלילה אם לא בא לגנוב.

01:12:11:15 01:12:10:00
אז למה הוא בא לשם אה?

01:12:14:09 01:12:11:20
הכלב היה יכול להרגיש את זה? -כן, הוא הרגיש שזה גנב.

01:12:16:16 01:12:16:02
הוא חש בזה.

01:12:25:15 01:12:21:22
הייתם לוקחים עמכם צידה לדרך כשיצאתם לרעות?

01:12:26:24 01:12:26:10
מה?

01:12:33:01 01:12:27:18
כאשר הייתם יוצאים עם הצאן והבקר לרעות, מה הייתם אוכלים?

01:12:34:02 01:12:33:09
אינג'רה.

01:12:36:00 01:12:34:09
שלקחתם איתכם בבוקר?

01:12:40:02 01:12:36:06
כן, היינו לוקחים איתנו לפני,
ואוכלים ארוחת בוקר.

01:12:46:03 01:12:40:13
היינו לוקחים גם חלב אם היה.

01:12:48:01 01:12:46:20
זזה הספיק לכל היום?

01:12:50:05 01:12:48:08
זה הספיק, לא הייתה בעיה.

01:12:53:23 01:12:51:17
כשיצאנו עם עזים, יכולנו לחלוב
אותן בדרך ולשתות

01:12:56:09 01:12:54:24
אבל אם יצאנו עם בקר, לא יכולנו לעשות זאת.

01:12:59:00 01:12:56:24
עזים ניתן היה לחלוב בקלות בדרך ולשתות.

01:13:00:20 01:13:00:05
זה היה

01:13:03:17 01:13:02:22
ממש תענוג.

01:13:10:16 01:13:06:19
אבל לא הייתם ישנים בחוץ בזמן רעיית הצאן.

01:13:12:15 01:13:10:19
דווקא כן, ישנו במה שנקרא "ק'ראת".

01:13:15:17 01:13:12:19
מה זה?
-ק'ראת זה,

01:13:21:19 01:13:16:14
כשהאזור היה מתייבש, היינו הולכים עם
הבקר למקום שגדלו בו עשבים,

01:13:27:08 01:13:22:09
מגדרים את האזור ונשארים
שם כחודשיים-שלושה.

01:13:29:11 01:13:27:23
ואיפה הייתם ישנים?

-במקום.

01:13:30:16 01:13:30:00

על האדמה?

01:13:35:03 01:13:30:22

על האדמה או בביתן שהיינו בונים,

01:13:36:09 01:13:35:20

היינו נשארים שם.

01:13:39:12 01:13:36:11

אתם הייתם בונים את הביתן?
-כן, בעצמנו.

01:13:41:16 01:13:39:19

חודשיים שלמים?

-כן.

01:13:43:24 01:13:42:12

ואחרי שהבקר אכל ושבע?

01:13:48:17 01:13:44:01

אחרי שהם אכלו ושבעו, היינו מכניסים
אותם למקום שגידרנו,

01:13:50:13 01:13:49:13

וישנו שם.

01:13:59:08 01:13:52:15

שתינו והכנו חמאה מהחלב שלהן.

01:14:00:23 01:13:59:17

בשטח?

-כן, שם.

01:14:04:04 01:14:02:13

מאיפה היו לכם כלים?

01:14:08:03 01:14:04:06

היה לנו כלי גדול שנקרא ק'יל

01:14:14:08 01:14:08:15

שחלבנו לתוכו, חלק מהחלב שתינו
וחלק שמרנו בכלי.

01:14:20:05 01:14:14:19

היינו מנערים את הכלי ליצירת חמאה,
לוקחים את זה לבית ונותנים לאמא.

01:14:22:04 01:14:20:17
מה הייתם עושים כשירד גשם והיה קר?

01:14:26:13 01:14:22:07
בחורף כשירד גשם, היינו חוזרים הביתה.

01:14:29:03 01:14:27:05
כל זה קרה בקיץ?
-כן, רק בקיץ.

01:14:31:15 01:14:30:10
בחורף היינו נשארים בבית.

01:14:34:06 01:14:31:17
זאת אומרת שבמשך חודשיים היית מחוץ לבית?
-כן.

01:14:42:03 01:14:35:00
עשינו את זה בתורות, הייתי יוצא ליומיים-שלושה
ואז מישהו היה מחליף אותי, פעלנו לפי סבבים.

01:14:47:17 01:14:42:13
כל הסביבה הקרובה הייתה אוספת את הבקר שלה
יחד, והיינו שומרים ומתחלפים לפי תורות.

01:14:49:12 01:14:48:20
ככה נהגנו לעשות.

01:14:54:12 01:14:50:15
וקרה לכם איזשהו אירוע מפחיד בזמן הזה?

01:14:56:01 01:14:54:18
כן, צבועים היו מגיעים בלילה.

01:14:58:10 01:14:56:10
בלילה?
-כן, הם היו באים בלילה.

01:15:01:24 01:14:58:20
ממש מתקרבים?
- בטח, הם היו מייללים ומתקרבים.

01:15:03:16 01:15:02:10
היה לנו כלב, וכשהם התקרבו

01:15:07:20 01:15:04:19
היינו קמים יחד ועם הכלב, ומגרשים אותם.

01:15:09:18 01:15:08:15
הם פחדו מכלבים?

01:15:12:22 01:15:09:21
כן, בטח הם פחדו מכלבים.

01:15:15:21 01:15:14:02
הכלבים שם לא היו סתם כלבים,

01:15:18:01 01:15:16:22
אלא כלבים אמיצים.

01:15:24:03 01:15:18:03
כלב היה יכול לקפוץ גם על מישהו שנשא
נשק ולהפיל אותו.

01:15:25:10 01:15:24:05
מה הכלבים היו אוכלים שם?

01:15:29:10 01:15:26:01
בעיקר חלב ובשר.

01:15:34:10 01:15:30:23
היינו מכינים לכלב את החלב בקערה
והוא היה שותה.

01:15:40:13 01:15:35:05
בנוסף, היו צדים עבורם קופים, מבשלים
אותם ונותנים להם לאכול.

01:15:44:02 01:15:40:15
אבל רק בערב נתנו להם לאכול,

01:15:47:05 01:15:45:07
רק בערבים.

01:15:53:08 01:15:48:20
הייתה אמירה לפיה "כלב ובן זכר
לא אוכלים בצהריים, רק בערבים."

01:15:55:08 01:15:54:17
ובבוקר?

01:15:56:03 01:15:55:13
גם לא.

01:15:57:08 01:15:56:14
ובצהריים?

01:15:58:00 01:15:57:11
לא.

01:15:59:18 01:15:58:15
רק פעם ביום?

01:16:03:05 01:15:59:20
רק בערב היה אוכל כמו שצריך, ומחזיק
ככה כל היום.

01:16:05:12 01:16:03:13
ובערב שלאחר מכן הוא היה, שוב,
אוכל ושותה.

01:16:09:13 01:16:07:06
והכלב הזה היה בגודל שור,

01:16:15:05 01:16:10:21
כלב כזה שאכל ושתה חלב, מי
היה מסוגל להתקרב אליו.

01:16:18:06 01:16:15:08
הם לא היו כמו הכלבים בארץ שישנים
על ספה,

01:16:24:18 01:16:20:21
שמפנקים ומקלחים אותם.
הכלבים שלנו,

01:16:26:02 01:16:25:04
תפקידם היה לשמור?

01:16:30:10 01:16:26:04
כן, הם נועדו לשמירה ולאבטחה.
הם שמרו על הכבשים ועל הפרות,

01:16:36:01 01:16:31:07
שמרו על הבקר ועל הבית, ואיש לא
היה מתקרב.

01:16:39:04 01:16:37:10
כמה כלבים היו לכם?

01:16:40:21 01:16:39:11
היו לנו שניים.

01:16:41:13 01:16:41:00
שניים?

01:16:45:08 01:16:43:13
הם היו מאותו סוג?

01:16:46:17 01:16:45:15

הם היו אדמדמים כאלה.

01:16:50:08 01:16:46:20
בארץ, למשל, יש כלבים נמוכים ויש
שעירים, הם היו שעירים?

01:16:52:21 01:16:50:11
איזה שעירים, לא היה להם בכלל שיער.

01:16:56:04 01:16:53:15
הם היו גדולים?
-ממש גדולים.

01:17:01:02 01:16:56:14
קרה שטרפו לך עגלים או עזים?

01:17:06:02 01:17:01:06
קרה ששועל טרף לי. הילד
הזה שלי היה רועה עזים,

01:17:10:01 01:17:07:06
הילד הזה שראית עכשיו,
-בן כמה הוא היה?

01:17:13:15 01:17:10:20
הוא התחיל לשמור בגיל עשר או אחד עשרה.

01:17:22:06 01:17:14:04
הוא שמר על העזים ועל הפרות שלנו,

01:17:31:22 01:17:23:01
וכששועלים התקרבו, הוא פחד וטיפס
על עץ, ואז, השועל טרף עיזה.

01:17:34:11 01:17:32:19
הוא ברח?
-כן, הוא ברח.

01:17:41:04 01:17:37:00
היא הייתה עיזה צעירה?
-לא, היא הייתה בוגרת, גדולה.

01:17:45:04 01:17:41:12
אחרי שנטרפה, שאלתי אותו איפה העיזה,
והוא אמר לי ששועל טרף אותה.

01:17:48:24 01:17:47:02
שאלתי אותו אם הוא ראה?
הוא ענה שכן.

01:17:57:16 01:17:51:22
אמרתי לעצמי שהוא עוד ילד ושאין
מה לעשות. זה מה שהיה.

01:18:11:19 01:18:04:21
כשאחת מהעזים מתה או נטרפה,
אם צעירה ואם לא,

01:18:17:19 01:18:12:00
או אחת הפרות,

01:18:23:12 01:18:19:19
היה אפשר לאכול את הבשר שנשאר
ממנה?

01:18:25:12 01:18:24:05
אנחנו? לא.

01:18:28:14 01:18:26:03
היה אסור לנו אפילו לגעת בחיה.

01:18:30:00 01:18:29:12
למה?

01:18:31:07 01:18:30:10
כי זה היה טמא.

01:18:34:00 01:18:32:21
מה הפך את העז לטמאה?

01:18:36:09 01:18:35:15
היא מתה.

01:18:41:19 01:18:37:09
דבר ראשון, היא מתה, ודבר שני, ברגע
שהיא ננשכה ע"י שועל או צבוע,

01:18:43:07 01:18:42:16
אסור היה לאכול ממנה,

01:18:46:10 01:18:44:16
ליהודים היה אסור לאכול מזה,
אז היינו מוכרים את זה לנוצרים.

01:18:48:11 01:18:46:23
היה מי שקנה?
-נוצרים?

01:18:50:04 01:18:49:02
בטח.

-את הבשר?

01:18:53:11 01:18:51:09
לדוגמא, אם החיה ננשכה ואז הבריאה,
-בסדר.

01:18:59:05 01:18:53:24
אחרי שהחיה הבריאה, לנו
היה אסור לאכול אותה,

01:19:01:24 01:18:59:19
אז היינו מוכרים אותה לנוצרים.

01:19:04:15 01:19:02:01
כשהחיה עוד בחיים?
- כן.

01:19:06:21 01:19:05:14
אבל לנו היה אסור לגעת בה.

01:19:10:13 01:19:08:09
באיזה גיל התחלת לעסוק בחקלאות?

01:19:17:06 01:19:12:03
כבר בגיל שמונה-עשרה התחלתי בעבודת
האדמה, בעצם כבר בגיל עשר הוכשרתי.

01:19:23:11 01:19:19:05
מכיוון שהייתי הבכור, התחלתי עם
זה מוקדם.

01:19:28:10 01:19:24:12
הוכשרתי לעבוד בגיל צעיר, ואחרי
כמה שנים שעבדתי בזה,

01:19:33:19 01:19:29:19
התחתנתי, יצאתי לעצמאות
ובניתי לי בית.

01:19:39:10 01:19:34:24
עזבתי את בית אבי, והתחלתי לעשות
לביתי.

01:19:44:18 01:19:39:16
היית עובד וחורש את האדמה.
האדמה הזו הייתה שלכם?

01:19:45:11 01:19:44:24
בוודאי.

01:19:47:12 01:19:45:15
בבעלותכם?
- בבעלותנו.

01:19:50:04 01:19:47:22
זו הייתה האדמה הפרטית שלנו, או
ואבוי לנו אם הייתה של אחר.

01:19:54:08 01:19:50:14
באזור הזה היו הרבה יהודים?
-נוצרים?

01:19:59:23 01:19:54:21
לא, יהודים.
- יהודים בוודאי, היו מלא.

01:20:01:23 01:20:00:23
היו הרבה יהודים

01:20:07:06 01:20:03:18
והיו גם נוצרים, שגרו באזור נמוך יותר.
אנחנו גרנו בצד השני.

01:20:11:02 01:20:08:22
לא היינו מתערבבים או נפגשים איתם,

01:20:16:21 01:20:12:11
כל אחד עבד את האדמה ואת החלקה
שלו, היינו אדונים לעצמנו.

01:20:21:01 01:20:17:15
זה היה הרכוש שלכם?
-כן, הרכוש היה שלנו, לא השתייכנו לשום איגוד.

01:20:23:16 01:20:23:00
כך היה.

01:20:27:19 01:20:25:09
מה הייתם מגדלים כחקלאים?

01:20:31:01 01:20:28:12
אילו סוגי גידולים היו לכם?

01:20:33:08 01:20:32:03
מה הייתם זורעים?

01:20:34:14 01:20:33:21
תירס,

01:20:38:14 01:20:36:15

שעורה, טף,

01:20:42:12 01:20:39:17
פול ואפונה. הכל היה גדל שם,

01:20:45:14 01:20:44:14
וגידלנו את כל אלה.

01:20:49:03 01:20:47:10
גידלנו גם חיטה,

01:20:51:22 01:20:50:12
את יודעת מה זה סינדה?
-כן.

01:20:55:23 01:20:52:16
אז חיטה, שעורה, טף ותירס.

01:20:59:16 01:20:57:23
לתירס יש הרבה זנים.

01:21:01:13 01:21:00:06
גידלנו זן שנקרא אמלקום,

01:21:06:01 01:21:02:20
וגם זן שנקרא מנאבה ואחר בשם בולה.

01:21:08:19 01:21:06:23
גידלנו הרבה זנים של תירס.

01:21:10:03 01:21:09:00
מה היה ההבדל ביניהם?

01:21:13:14 01:21:11:14
היו זנים לבנים והיו אדומים,

01:21:18:19 01:21:14:14
זן נוסף יותר מאורך ואחר שהיה כדורי.

01:21:22:04 01:21:19:10
לתירס האמלקום היה צורת כדור,

01:21:27:08 01:21:22:10
והוא היה קשה כמו אבן,
אבל הטעם, אין לתאר.

01:21:37:04 01:21:32:24
לגבי הגידולים, כלומר התבואה
שגידלתם,

01:21:41:05 01:21:37:17
עשיתם בהם שימוש אישי או
שמכירתם אותם?

01:21:47:07 01:21:41:14
השתמשנו בהם בעצמנו, ואם היה נשאר, היינו
מוכרים אותם ואז קונים בזה דברים אחרים.

01:21:49:04 01:21:47:21
איפה מכרתם?
-מה?

01:21:52:03 01:21:49:08
היה שוק בשם סלמייה,

01:21:55:23 01:21:53:03
זה קרוב?
-כן, קרוב יחסית.

01:21:59:03 01:21:56:09
השוק בדבארק ובדרסייה היו רחוקים,

01:22:06:15 01:21:59:15
אבל סלמייה היה קרוב, אז היינו מעמיסים את
הסחורה, מוכרים, וקונים דברים אחרים.

01:22:08:24 01:22:08:03
כך נהגנו לעשות.

01:22:14:12 01:22:09:15
מה היה המרחק בין הבית שלך
לאדמה אותה חרשת?

01:22:17:17 01:22:15:07
זה היה ליד הבית או רחוק משם?

01:22:19:23 01:22:17:21
היו חלקות קרובות והיו רחוקות.

01:22:24:09 01:22:20:20
היו הרבה אדמות שהיינו צריכים
ללכת רחוק בשביל לעבד אותן.

01:22:26:14 01:22:24:13
מקומות רחוקים?
-כן.

01:22:29:04 01:22:26:19
זו הייתה האדמה שלכם?
-כן, שלנו.

01:22:30:04 01:22:29:08
איך ידעתם את זה?

01:22:34:01 01:22:30:07
זה היה שלנו, אנחנו עיבדנו וטיפחנו אותן.

01:22:38:14 01:22:35:02
אחרי שניקינו ועקרנו את העצים מהיער,
אנחנו חרשנו את האדמה.

01:22:41:02 01:22:38:16
איך אחרים ידעו שזו האדמה שלך?

01:22:44:02 01:22:42:04
אנשים ראו אותי חורש ומעבד את האדמה.

01:22:45:24 01:22:44:11
בגלל שכבר זרעת בה?

01:22:49:21 01:22:46:03
הם ראו שניקיתי וטיפחתי את המקום,

01:22:54:23 01:22:51:00
וכך גם חקלאי אחר מצא אדמה
ליד ועיבד אותה.

01:22:59:01 01:22:56:05
וכך לא הייתה לו סיבה לגעת באדמה שלי,
לא הייתה לנו בעיה בעניין האדמות,

01:23:03:19 01:22:59:18
היינו עצמאיים.

01:23:08:24 01:23:04:10
חלקנו היינו חורשים את האדמות, וחלק
היו משאירים אותה ללא חרישה.

01:23:12:23 01:23:10:02
האזור היה גבוה ופורה.

01:23:18:22 01:23:17:09
הייתם משלמים מיסים?

01:23:21:01 01:23:19:23
זה נקרא "אסרת".

01:23:24:05 01:23:21:16
כל כמה זמן?
-בכל שנה?

01:23:26:07 01:23:24:12
בכל שנה?
- כן, בכל שנה.

01:23:27:18 01:23:26:13
כמה הייתם משלמים?

01:23:33:20 01:23:30:14
הינו משלמים במטבע האתיופי סכום
ששווה ל- 40 או 30 שקלים.

01:23:37:14 01:23:34:11
זה היה התשלום שלנו מדי שנה.

01:23:41:24 01:23:37:21
אתה מתכוון ל- 30 ביר?
- כן, היינו משלמים 30 ביר

01:23:43:22 01:23:42:22
כמיסים.

01:23:52:13 01:23:47:09
הנוצרים גרו בקרבתכם.
-כן.

01:23:56:09 01:23:53:17
מה היו טיב היחסים ביניכם?

01:24:02:19 01:23:56:11
הסתדרנו יופי, ממש טוב, היינו
משחקים יחד,

01:24:06:23 01:24:03:03
וכמו אחים, מזמינים אחד את השני
לאירועים וללוויות.

01:24:10:08 01:24:07:04
עשינו הכל ביחד, אפילו עם
המוסלמים חיינו טוב.

01:24:12:15 01:24:11:09
היו מוסלמים שם?

01:24:16:16 01:24:12:23
ועוד איך, היו מלא מוסלמים.

01:24:20:24 01:24:16:18
מאיפה הם הגיעו לשם?
-הם היו מקומיים שנולדו באתיופיה,

01:24:22:02 01:24:21:14
מוסלמים,

01:24:28:17 01:24:23:07
באזורי השפלה הרוב היה מוסלמי, אבל הם
היו מגיעים לאזור שלנו כדי לעבד אדמה,

01:24:33:05 01:24:29:00
ואז הם היו מעמיסים וחוזרים לביתם. כשהם היו
מגיעים לאזור שלנו, הם היו ישנים אצלנו,

01:24:39:10 01:24:33:21
אוכלים ושותים בכיף, ואז חוזרים לבתיהם.

01:24:41:06 01:24:40:00
היינו ממש כמו אחים,

01:24:52:22 01:24:45:18
הנוצרים והמוסלמים באתיפיה
היו ממש כמו אחים.

01:25:00:18 01:24:55:14
כשהיית רועה, אמרת שהייתם יוצאים
לרעות צאן גם לתקופה של חודשיים,

01:25:05:18 01:25:01:08
אמרת גם שהייתם מכינים מהחלב
גבינות וחמאה ומביאים לביתכם,

01:25:07:01 01:25:05:22
כן, חמאה.
-איך הכנתם אותה?

01:25:09:17 01:25:07:21
איך הייתם מכינים את החמאה?
- את מה?

01:25:13:09 01:25:09:20
את הגבינות, הרי אתם
גברים, ידעתם כיצד?

01:25:14:19 01:25:13:13
למה שלא נדע,

01:25:18:01 01:25:15:08
כמו שאמרת ליך היו לנו שני מכלים גדולים,

01:25:21:18 01:25:18:15
אבל לפני כן, חולבים אותם?

- כן, היינו חולבים את העזים,

01:25:25:08 01:25:22:03

חלק ממנו היינו שותים
וחלק היינו אוגרים במיכל.

01:25:33:06 01:25:26:05

אחרי שחלבנו ומילאנו את המכלים,
רגע לפני שהמכל התמלא,

01:25:37:24 01:25:33:15

סגרנו וניערנו את אותו. ניערנו
אותו בצורה כזאת,

01:25:40:11 01:25:38:19

ואז היו נוצרים גושים גדולים של חמאה.

01:25:46:09 01:25:41:08

היינו מוציאים את הגושים הללו
ושופכים אותם לכלי אחר

01:25:48:20 01:25:46:15

שנקרא גרירה,

01:25:53:09 01:25:50:05

שאותו היינו סוגרים ולוקחים הביתה.

01:25:55:23 01:25:53:22

זו החמאה?

- כן, זו חמאה.

01:25:58:13 01:25:57:02

כמה זמן היה צריך לנער את זה?

01:26:00:19 01:25:58:23

לא הרבה, ממש כמה דקות ספורות.

01:26:03:24 01:26:00:22

באמת, כמה זמן בערך?

קרוב שעה?

01:26:06:08 01:26:04:02

מה פתאום, זה לא התקרר אפילו לשעה.

01:26:09:15 01:26:06:11

רק מהניעור זה נוצר?

-כשמנערים את זה ככה

01:26:12:15 01:26:10:05

מספר פעמים

01:26:18:23 01:26:13:13
הגושים צפים למעלה, ואז מנערים שוב לאט.

01:26:21:06 01:26:19:06
זה היה מתחיל לתפוס צורה,

01:26:24:11 01:26:21:18
ונשאר רק לאסוף החוצה את הגושים.

01:26:31:00 01:26:26:14
הוצאנו, שטפנו במים, כדררנו, שמנו בכלי,
ואז חזרנו על הפעולה.

01:26:34:17 01:26:32:13
ורק בבית הייתם משתמשים בזה?
-רק בבית.

01:26:39:05 01:26:35:13
היינו מוסרים את זה לאימא שלנו
שהייתה מברכת אותנו

01:26:46:04 01:26:39:24
שנגדל ונצליח, ומוסיפה שלה
כבר קשה לעשות את זה

01:26:48:23 01:26:46:24
ולכן היא מודה לנו מאוד על כך.

01:26:52:02 01:26:49:12
כך היו מברכים אותנו
על כך שהבאנו להם,

01:26:58:13 01:26:52:13
והיא כמובן הייתה מכינה לנו אינג'רה,
לחמים וכל מיני מאכלים

01:27:00:18 01:26:59:08
שהיינו לוקחים לדרך.

01:27:05:05 01:27:02:14
היה מהנה באתיופיה,

01:27:07:15 01:27:06:10
ממש תענוג,

01:27:08:23 01:27:07:23
ממש טוב.

01:27:14:19 01:27:12:04

האהבה בין האנשים

01:27:18:18 01:27:15:04
שהיו אוהבים אותך בדיוק כמו שהאחים שלך
או כמו שההורים שלך אוהבים אותך.

01:27:20:20 01:27:19:02
לא יכולנו לדעת מי ילד אותנו
מרב אהבה.

01:27:23:02 01:27:22:14
האהבה

01:27:27:01 01:27:25:00
שהייתה שם הייתה משהו אחר.

01:27:36:05 01:27:28:16
לעומת זאת, בארץ, לא רק שאין אהבה בין
חברים אפילו הורים וילדים רחוקים זה מזה,

01:27:39:17 01:27:37:10
וזה ממש מצער.

01:27:43:03 01:27:39:19
כשהיית יוצא לרעות את הצאן,
עם מי היית הולך?

01:27:48:09 01:27:43:07
עם השכנים, כל אחד היה מגיע עם הצאן
והבקר שלו, והיינו יוצאים יחד לרעות.

01:27:54:05 01:27:48:14
הייתם קובעים אחד עם השני?

01:27:58:01 01:27:54:18
היינו אוספים ענפים שבאמצעותם היינו
מגדרים ומקימים מעין דיר.

01:28:05:00 01:27:58:09
כל אחד היה מביא ענפים לגידור
ותוחם לעצמו דיר,

01:28:07:24 01:28:05:17
משהו כמו שלושים אנשים.

01:28:09:14 01:28:08:08
ביחד?
כן, יחד.

01:28:15:12 01:28:10:24

היינו בונים גם שלושה בתים,
משחקים וצוחקים כל הלילה.

01:28:17:23 01:28:16:03
באיזה משחק הייתם משחקים?

01:28:20:01 01:28:18:10
משתעשעים.
- איזה מן משחק?

01:28:22:10 01:28:20:03
מה זאת אומרת, איזה משחק?
-היינו שם זמן ממושך,

01:28:26:18 01:28:22:12
אז היו כל מיני שיחות, דיבורים
וסיפורים על החיים וכו'

01:28:30:23 01:28:26:24
היינו משגיחים על הבקר ועל הצאן
שלנו ועושים הרבעה ביניהם

01:28:37:08 01:28:31:05
כדי שבעתיד אבינו יוכל לתת לנו נדוניה.

01:28:39:04 01:28:37:15
ככה היינו מעבירים את הזמן.

01:28:41:23 01:28:39:12
אז זה מה שהיה בעיקר?
-כן, זה היה העיקר.

01:28:46:13 01:28:42:04
אחרי שסיימתם לסדר הכל,
להאכיל את הבקר

01:28:53:06 01:28:46:21
וסיימתם לאכול ארוחת ערב והתכוונתם לישון,
לא הייתם משחקים לפני השינה?

01:28:56:19 01:28:53:09
כן, לא היה לנו משהו אחר לעשות.
רק ישבתם ודיברתם?

01:29:02:11 01:28:56:21
כן, היינו יושבים יחד, מדליקים
מדורות ומדברים עד שנרדמים.

01:29:08:18 01:29:02:24
היינו מתחממים מול המדורה עד שהתעייפנו,

ואז כל אחד היה הולך לבקתה שלו לישון.

01:29:13:23 01:29:10:01
ולמחרת בבוקר היינו קמים מוקדם,

01:29:19:02 01:29:14:19
מתכוננים ומתחילים בחליבה,
כל אחד חלב במקומו.

01:29:21:11 01:29:19:04
כולם היו חולבים מכולם
או שכל אחד לעצמו?

01:29:23:19 01:29:21:14
כול אחד את חלב את שלו.
-אז איש איש לעצמו?

01:29:25:04 01:29:24:00
כן, כל אחד את שלו,

01:29:27:13 01:29:26:10
היינו חולבים אותם.

01:29:32:21 01:29:29:04
לא הייתם משחקים "גבט'ה" או משהו?
-ברור שכן, שיחקנו גבט'ה.

01:29:35:04 01:29:33:05
אז כן היו משחקים?
- כן, היה גבט'ה.

01:29:39:07 01:29:35:12
לא רק שהיינו משחקים שם, היינו גם
בורחים ליערות ולהרים כדי לשחק.

01:29:42:05 01:29:39:15
אם זה גבט'ה או חמש
אבנים, כול מיני כאלה,

01:29:46:01 01:29:42:19
היינו משחקים גם וגם.

01:29:49:23 01:29:47:08
כך עשינו.
-ככה הייתם מעבירים את הזמן?

01:29:54:04 01:29:50:00
כן. היינו גם מספרים סיפורים ומעשיות וגם
משחקים במשחק חידות שנקרא אינק'וקילש.

01:29:56:20 01:29:54:07
יש איזושהי חידה שאתה זוכר?

01:29:59:03 01:29:57:08
היינו אומרים "אינק'וק'ילש"
מין יאוק'ילש,"

01:30:05:17 01:30:04:06
אני לא מאמין ששכחתי.

01:30:16:07 01:30:12:18
כשהיינו מספרים, זה התחיל באמירה
"תרת תרת לאם בברת"

01:30:18:03 01:30:16:17
תרת תרת ילאם ברת, ככה?

01:30:20:24 01:30:18:05
אומרים לאם בברת.
-לאם בברת?

01:30:22:08 01:30:21:09
כן.
-ואז?

01:30:24:14 01:30:22:21
"אינק'וק'ילך מין יאוק'ילך"

01:30:25:20 01:30:24:16
מה זה "אינק'וק'ילש"?

01:30:30:03 01:30:26:08
כשאתה אומר לי אנק'וק'ילש, אני
צריכה להשיב לך "מין יאוק'ילש"?

01:30:33:10 01:30:30:05
כן.
-ואז מה אתה אומר? ומה הפירוש של זה?

01:30:36:22 01:30:33:17
הפירוש הוא "יש לי חידה, האם
את יכולה לפתור אותה?"

01:30:38:14 01:30:37:01
תוכל להדגים לי חידה?

01:30:42:10 01:30:38:22
שאלנו, למשל, "מט'ה במט'ה".
מה הבנת מהשאלה הזאת?

01:30:43:22 01:30:42:12
מתה?
-מט'ה.

01:30:45:07 01:30:44:07
מט'ה?
-כן.

01:30:45:23 01:30:45:11
-ב.

01:30:48:10 01:30:46:21
מט'ה במט'ה?
-כן.

01:30:51:23 01:30:49:21
איך את מתכוונת לפתור את זה?

01:30:59:20 01:30:58:15
מה זה אומר?
-מה?

01:31:01:13 01:31:00:00
מה זה?
-תפתרי את זה.

01:31:07:13 01:31:02:10
זה אומר זה שהוא יבוא בערב,

01:31:08:23 01:31:07:16
מתה במתה,

01:31:09:17 01:31:09:01
הוא יבוא,

01:31:11:14 01:31:10:20
הוא יבוא,

01:31:13:07 01:31:11:19
זה מה שזה אומר?
-כן.

01:31:14:04 01:31:13:09
או-קיי. תוכל לתת עוד דוגמא?

01:31:18:15 01:31:14:22
אחרי הריאיון בטוח אזכר בדוגמא נוספת.

01:31:20:24 01:31:18:24
זה בסדר, קח את הזמן.

01:31:26:14 01:31:25:22
חכי רגע,

01:31:29:20 01:31:29:00
אוהו,

01:31:42:04 01:31:41:11
בט'אט'.

01:31:45:00 01:31:43:22
שואלים בט'אט',

01:31:46:20 01:31:45:09
בט'את?
-כן, בט'אט'.

01:31:50:07 01:31:47:14
אינק'וק'ילש מין יאווק'ילש?
- כן, ואז אומרים בט'אט'

01:31:51:03 01:31:50:09
בט'את?

01:31:51:21 01:31:51:07
בט'אט'

01:31:54:05 01:31:52:18
בט'אט'?
- מה זה אומר?

01:31:56:23 01:31:55:21
נסי לפתור את זה.

01:32:00:02 01:31:57:07
בט'אט', אני לא מכירה את המילה הזו.

01:32:05:20 01:32:01:21
המילה פשוט מתחרזת עם אחד
שמפליץ בהליכה.

01:32:13:23 01:32:11:18
לא הבנתי מה זה בט'אט'.

01:32:18:06 01:32:14:21
זה אדם שמפליץ תוך כדי הליכה.
-בט'אט'.

01:32:20:16 01:32:18:12
כן.

-למה הכוונה בדיוק?

01:32:25:07 01:32:23:00
את לא יודעת מה זה ט'אט' ט'אט'?

01:32:27:16 01:32:25:16
הכוונה היא לפלוץ?
- כן, בדיוק.

01:32:30:17 01:32:29:17
עכשיו הבנת.

01:32:34:16 01:32:31:21
בוא נעבור לעניין הנישואים.

01:32:39:03 01:32:34:24
מתי ובאיזה גיל התחתנת?

01:32:40:00 01:32:39:11
אני

01:32:45:13 01:32:41:07
התחתנתי בגיל מבוגר, הייתי בן 20.

01:32:46:21 01:32:45:21
בגיל 20?
-כן.

01:32:48:04 01:32:46:24
איך התנהלה החתונה?

01:32:51:03 01:32:48:16
לפני החתונה,

01:32:54:19 01:32:52:17
דבר ראשון, אבי הלך לחפש לי שידוך.

01:33:00:19 01:32:56:10
הוא הגיע למקום רחוק שנקרא " אנגוצ' שיאודה".
אבל את בטח לא מכירה.

01:33:05:22 01:33:01:12
אבי ביקר את ההורים שלה

01:33:09:05 01:33:06:24
ששאלו מה פשר הביקור. הוא השיב שהוא
מבקש את ידה של בתו עבור בנו.

01:33:13:09 01:33:11:24
היא הייתה עדיין ילדה אז,

01:33:16:04 01:33:14:09
והם ביקשו זמן לחשוב ולהתייעץ.

01:33:17:12 01:33:17:01
מה זאת אומרת?

01:33:21:16 01:33:17:22
הם רצו להתייעץ, לחשוב ולדבר על
זה עם בני משפחה וקרובים.

01:33:25:06 01:33:22:20
אבי אמר "בסדר", והתיישב.

01:33:30:24 01:33:26:18
אחרי שישב והמתין, הם ביקשו ממנו
שיבוא שוב בתאריך מסוים.

01:33:35:23 01:33:33:15
"כשתבוא בתאריך הזה אנחנו נחזיר
לך תשובה לאחר התייעצות".

01:33:37:14 01:33:36:23
אבי חזר לביתו,

01:33:41:12 01:33:38:12
ושב אליהם בתאריך שנקבע.

01:33:45:08 01:33:42:19
כשהוא שב לבקר אותם,

01:33:48:22 01:33:46:23
הם הכינו קפה, אך במקום הוא
החליט לקום, לעמוד.

01:33:53:06 01:33:51:11
ביקשו ממנו לשבת לשתות קפה,

01:33:55:14 01:33:53:10
אבל הוא התעקש שקודם
כל ידונו בנושא השידוך.

01:33:57:11 01:33:56:21
לפני השתייה.

01:34:00:02 01:33:57:15
כן, הוא רצה לטפל קודם בנושא
שבשבילו הוא בא,

01:34:06:08 01:34:01:21

והם אמרו לו "התייעצנו,
כבר ואתה יכול לשבת".

01:34:10:07 01:34:07:11
הכוונה הייתה שהם מאשרים
את הנישואים.

01:34:14:08 01:34:11:09
הם ביקשו ממנו לשבת, והוא התיישב
ושתה מהקפה שהוגש.

01:34:17:22 01:34:14:22
לאחר מכן, הוא שילם סכום
סמלי בעד ההסכמה.

01:34:23:10 01:34:18:20
הוא הוציא משהו כמו 4 או 5 ביר,

01:34:25:01 01:34:24:02
ושילם להם.

01:34:27:16 01:34:25:14
למי הוא שילם?
-לאבא של הכלה המיועדת.

01:34:30:14 01:34:28:22
הוא שם את הכסף מולו,

01:34:36:06 01:34:32:06
ואב המשפחה אמר "אני
נותן את בתי לבנך".

01:34:39:03 01:34:37:07
אחרי שאמר זאת, הוא לקח את
הכסף והתיישב.

01:34:43:19 01:34:40:06
לאחר מכן, שחטו כבש,

01:34:50:13 01:34:44:16
הכינו ט'לה, שתו ואכלו, ולמחרת

01:34:54:16 01:34:51:14
הוא הודיע שמצא שידוך טוב לבנו.

01:34:57:23 01:34:55:18
הוא חזר הביתה,

01:35:03:04 01:34:59:06
ואמר לי "בני, מעכשיו תתחיל לחרוש

טוב את האדמה,

01:35:05:03 01:35:04:06
תחרוש היטב."

01:35:06:22 01:35:05:14
למה הכוונה?

01:35:08:12 01:35:07:02
שאתחיל לחרוש את האדמה.

01:35:11:12 01:35:09:04
את יודעת, חרישה,
-תתחיל להיות עצמאי?

01:35:15:16 01:35:12:00
הוא פשוט ביקש שאתחיל לחרוש כמו
שצריך כדי שתהיה הרבה תבואה.

01:35:19:05 01:35:16:09
האו אמר "אתה עומד להתחתן, אז
צריך להגדיל את כמות התבואה."

01:35:23:22 01:35:20:14
אמרתי "בסדר",

01:35:28:17 01:35:25:00
ואז, אחרי שהתחלתי לחרוש, לזרוע
ולאסוף את התבואה בעצמי,

01:35:30:07 01:35:29:12
התחתנתי.

01:35:33:17 01:35:31:05
כשהיא הגיעה, היא הייתה עוד ילדה.

01:35:35:21 01:35:34:01
בת כמה היא הייתה?

01:35:40:24 01:35:36:11
לא יודע בדיוק אולי בת 10, משהו כזה.

01:35:43:00 01:35:41:04
זה אומר שגידלת אותה?

01:35:44:22 01:35:43:18
כן, גידלתי אותה,

01:35:47:20 01:35:46:07
היא גדלה תוך שחיינו יחד.

01:35:52:24 01:35:49:23
אחרי שהיא בגרה גם ילדנו ילדים.

01:35:58:19 01:35:55:23
אחרי שהתחתנתם גרתם באזור שלך?

01:36:01:12 01:35:58:22
כן, גרנו אצלי, לא הייתה אפשרות אחרת.
-וכמה ילדים היו לכם?

01:36:03:16 01:36:02:06
לגבי מספר הילדים,

01:36:07:24 01:36:05:20
פה בארץ יש לנו חמישה,

01:36:09:21 01:36:08:21
ושם נשאר ארבעה.

01:36:12:11 01:36:10:08
למה הם נשאר שם?
-נשאר ארבעה באתיופיה,

01:36:15:02 01:36:13:17
עד עכשיו?
-כן, הם לא עלו.

01:36:16:04 01:36:15:08
באמת?

01:36:19:23 01:36:17:19
הכוונה היא שהם נפטרו שם.

01:36:22:09 01:36:20:16
איך?
-ממחלות.

01:36:24:18 01:36:22:20
אחרי שנולדו?
-כן.

01:36:27:18 01:36:25:02
הם לא יצאו מאתיופיה? אלה היו
הילדים הראשונים?

01:36:28:17 01:36:27:20
כן, הראשונים.

01:36:29:22 01:36:28:22

הראשונים,
-כן.

01:36:35:20 01:36:33:01
אלו היו חיינו אז, ואחר כך,

01:36:41:14 01:36:36:23
תודה לאל, נולדו לנו חמישה ילדים,
בת אחת וארבעה בנים.

01:36:47:21 01:36:42:10
כאשר ארבעת הילדים מתו, מה
הרגשתם?

01:36:52:09 01:36:48:01
היא נבהלה מאוד,

01:36:57:09 01:36:53:12
עד כדי כך ששלוש שנים היא לא
הצליחה להיכנס להריון,

01:36:59:02 01:36:58:02
לא הייתה יכולה ללדת.

01:37:01:09 01:37:00:04
אז,

01:37:07:03 01:37:03:02
שמנו את אמוננו באלוהים, ואמרנו לעצמנו
שאם אלוהים ירצה, הוא ייתן לנו,

01:37:10:06 01:37:08:10
והנה, ברוך השם, הוא הביא לנו
את הילדים האלה.

01:37:15:06 01:37:12:00
אנחנו פה עם מה שאלוהים נתן לנו.

01:37:18:09 01:37:16:04
לא היה טיפול?

01:37:21:04 01:37:19:20
לא היה.
-לא מוכר?

01:37:24:08 01:37:21:10
לא, הייתה רק האמונה באל אחד,
באלוהים.

01:37:30:12 01:37:24:24

שמנו את מבטחנו באלוהים, היו כאלה
שהחלימו והיו כאלה שמתו.

01:37:32:07 01:37:31:07
לא היו בתי חולים

01:37:36:07 01:37:33:05
או כדורים, כלום

01:37:38:06 01:37:37:06
מלבד אלוהים.

01:37:41:13 01:37:38:11
במקרים הללו, לפי המסורת האתיופית,

01:37:46:24 01:37:42:02
אחרי שזוג נישא ולא הצליח להביא ילדים,
מותר היה לבעל להתחתן עם אישה נוספת.

01:37:49:06 01:37:47:24
היו כאלה שעשו זאת,

01:37:55:00 01:37:49:17
וכאלה שהאמינו ולא איבדו
תקווה, כמוני וכמו ואשתי.

01:37:58:07 01:37:56:03
בצד שלה אמרו לה "למה שתחיי ככה,

01:38:01:02 01:37:59:13
תתגרשי ממנו ותמצאי לך בעל
אחר ללדת ממנו".

01:38:03:19 01:38:01:12
ובצד שלי אמרו "למה שתחיייה ככה,

01:38:05:18 01:38:04:17
תתחתן עם אחרת ותלד ממנה".

01:38:07:06 01:38:05:23
ככה אמרו לכם?
- ככה אמרו

01:38:11:04 01:38:08:06
אבל אני והיא, עם האמונה שלנו,

01:38:16:05 01:38:11:21
אשתי אמרה "אם אלוהים רוצה אני אביא ילדים ממך",
וגם אני אמרתי ש"אם ייתן, אז רק ממך".

01:38:18:12 01:38:16:24
התמדנו בזה, אלוהים

01:38:20:21 01:38:19:21
שמע אותנו,

01:38:23:08 01:38:22:08
והנה אנחנו

01:38:25:06 01:38:24:13
בריאים.

01:38:27:18 01:38:25:16
אבל לאף אחד מכם לא עלתה
המחשבה להתגרש?

01:38:28:18 01:38:27:21
זה לא קרה.

01:38:32:06 01:38:29:10
נשאתם עם האמונה?
-רק עם אמונה.

01:38:39:07 01:38:34:12
ואחרי שלוש שנים הבאתם את הילד הראשון?

01:38:41:22 01:38:40:01
כן.
-אחרי שהארבעה מתו?

01:38:45:06 01:38:42:16
הראשון שנולד, את לא מכירה אותו.

01:38:50:00 01:38:46:04
הבאנו אותו, ובסה"כ יש לנו ארבע בנים

01:38:51:20 01:38:50:20
ובת אחת.

01:38:55:06 01:38:52:22
מהילדים שנפטרו שם, היו
שתי בנות ובן אחד.

01:38:58:03 01:38:56:18
הם נפטרו לנו שם.

01:39:06:17 01:38:59:01
נתקדם לנושא המחלות, אם בתקופת
בגרותך ואם זה בילדות.

01:39:12:02 01:39:07:01
הכפרים באתיופיה ידעו תקופות של הרבה מחלות.

01:39:16:19 01:39:12:11
אילו מחלות קטלניות תקפו את הכפרים בזמנו?

01:39:18:18 01:39:17:00
אילו סוגים של מחלות היו אז?

01:39:22:23 01:39:19:02
הייתה, למשל, מחלה שנקראת בשטה וורשי,

01:39:27:23 01:39:23:08
והיה מה שבארץ נקרא לחץ דם, ושם זה נקרא ק'ורבה.

01:39:30:21 01:39:28:01
מה זה בדיוק?
-כשיש ריבוי של דם.

01:39:37:10 01:39:31:10
איך ידעו שלמישהו יש לחץ דם?
-היינו עושים חתך כאן

01:39:38:24 01:39:38:06
כדי שהדם יצא,

01:39:42:11 01:39:40:06
ובגלל שהדם זרם, החולה החלים.

01:39:44:24 01:39:42:20
נהגו לעשות חתך גם ביד השנייה.

01:39:47:16 01:39:45:20
החתך נעשה בשורש כף היד?

01:39:49:16 01:39:48:00
כן, בדיוק כאן, בווריד.

01:39:53:09 01:39:49:23
בווריד?
-נהגו לחתוך על הוריד.

01:39:55:07 01:39:53:16
עשו לחולה את זה,

01:39:57:23 01:39:55:15
ואז כל הדם המיותר ניגר החוצה

עד שהיה מבריא.

01:40:03:15 01:39:59:08
הוא היה מבריא, אבל אם לא
היו עושים את זה,

01:40:06:06 01:40:04:03
והחולה לא סיפר שכואב לו,

01:40:09:21 01:40:06:13
הלחץ דם הזה היה יכול להרוג,

01:40:17:12 01:40:11:05
אז כשקבעו שלמישהו יש לחץ דם, היה צריך
פשוט לחתוך ולתת לדם לזרום?

01:40:21:06 01:40:17:18
ברגע שהדם יצא, החולה הבריא.
-בסדר.

01:40:23:13 01:40:21:23
ואם לא היו עושים את זה, הוא
הסתכן במוות.

01:40:31:16 01:40:26:18
אין ידעו שלמישהו יש לחץ דם?

01:40:32:22 01:40:31:19
זה היה אוכל אותו מבפנים.

01:40:34:04 01:40:33:04
למה אתה מתכוון?

01:40:38:14 01:40:34:07
הוא חש בכאבים בכל הגוף, שלא
נתנו לו מנוח.

01:40:44:22 01:40:39:00
אחרי שחתכו אותו והדם יצא,
היה לזה ריח של דם שרוף.

01:40:46:16 01:40:45:16
היה לזה ריח?

01:40:49:04 01:40:46:22
כן, הדם המיותר?
-כן.

01:40:53:02 01:40:49:18
היה לזה ריח שרוף.

-מי היה מוסמך לבצע את החתך?

01:40:56:11 01:40:53:22
כל אחד היה יכול לעשות את זה
לאחר, אני בעצמי עשיתי.

01:40:58:24 01:40:56:17
אתה יודע איפה צריך לחתוך בדיוק?
-ועוד איך.

01:41:01:23 01:40:59:06
ואם בטעות אתה חותך,
- לא, לא.

01:41:05:18 01:41:02:00
לא חותכים ככה, תראי, בצורה הזאת

01:41:07:14 01:41:06:09
רואים את הווריד הראשי.

01:41:10:04 01:41:08:00
יש וריד שמתחיל כאן, ועד לכאן
-לא את הראשי?

01:41:12:07 01:41:11:11
את הראשי?

01:41:13:19 01:41:12:12
כן, את הראשי.

01:41:16:20 01:41:14:09
אבל לא חותכים לגמרי, אלא עושים פס,

01:41:18:24 01:41:17:15
חותכים פס.

01:41:22:01 01:41:19:11
ואז הדם הותז החוצה

01:41:26:06 01:41:22:19
בכמות שיכולה לכסות את הרצפה הזאת.

01:41:32:13 01:41:27:18
אחרי זה, ניתן היה לשמוע את החולה
נאנח ונרגע, עד להחלמה.

01:41:34:16 01:41:32:16
הם היו מחלימים לתמיד או
שזה היה עלול לחזור?

01:41:38:02 01:41:34:18
זה עלול היה לשוב אולי אחרי שנה
או שנתיים.

01:41:40:20 01:41:39:10
אבל עד אז הוא היה בסדר?
-הוא היה בסדר.

01:41:43:14 01:41:41:08
אילו מחלות נוספות היו?

01:41:46:24 01:41:44:15
הייתה מחלה שנקראת "נדד".

01:41:49:13 01:41:47:21
ומה עושה הנדד?
-נדד.

01:41:53:24 01:41:49:22
נחשפנו לנדד כשהיינו הולכים
לישון באזור "ק'ולה",

01:41:55:14 01:41:54:07
שהיה נגוע במחלה.

01:41:57:05 01:41:55:16
מה זה בדיוק?
-זו מחלה שגרמה לרעד

01:42:05:03 01:41:57:13
שנמשך הרבה זמן עד שהיה פוסק.

01:42:07:09 01:42:05:16
סתם ככה?
-כן, זה היה עובר.

01:42:09:01 01:42:07:14
ומדובר רק על רעידות בגוף?
-כן.

01:42:12:03 01:42:09:08
וזה היה עובר מעצמו?
-כן, אחרי שהוא היה רועד

01:42:15:22 01:42:13:12
בערך שבועיים-שלושה

01:42:17:19 01:42:17:02
זה היה עובר.

01:42:19:11 01:42:18:11
ככה הוא רעד.

01:42:21:13 01:42:20:22
מה עוד?

01:42:22:19 01:42:21:24
היו עוד?

01:42:30:09 01:42:22:22
חוץ מהמחלות הללו, היו מחלות מדבקות?

01:42:32:17 01:42:30:22
היו כאלה?
- כן, היו.

01:42:35:22 01:42:32:21
אילו?
-הייתה מחלה שנקראת בשיטה וורשי.

01:42:40:09 01:42:36:00
מה זה אומר?
-וורשי פירושו מגפה.

01:42:50:15 01:42:41:05
זאת אומרת שאם מישהו חלה בביתו
ואדם בריא נכנס לשם,

01:42:53:03 01:42:51:04
הוא היה נדבק במחלה.

01:42:54:10 01:42:53:07
באיזה דרך זה היה עובר?

01:42:57:04 01:42:54:23
בלי מגע.

01:42:58:14 01:42:57:14
מהאוויר?
-כן.

01:43:01:13 01:42:58:17
זאת אומרת שמספיק שמישהו היה יושב
לידו, זה היה עובר מהפה שלו?

01:43:03:02 01:43:01:20
כן, בדיוק ככה.

01:43:07:10 01:43:03:06
ולא בגלל שנגעו או ששתו

מכלי שהוא ממנו שתה?

01:43:08:19 01:43:07:14
רק מלשבת לידו?

01:43:12:16 01:43:08:21
כן, מספיק היה לשבת לידו כדי להידבק.

01:43:18:16 01:43:13:08
מהם תסמיני המחלה? מה
הרגיש האדם שחלה בה?

01:43:24:10 01:43:19:16
הוא הרגיש כל מיני דברים כמו תשישות, עייפות,
היו כאלה שמתו ממנה והיו שהחלימו.

01:43:27:18 01:43:25:12
היו הרבה סוגים של מחלות מדבקות,
והרבה מתו מהן.

01:43:35:05 01:43:28:19
ואיך אנשים ידעו אם הם חלו במחלה המדבקת
או לא? איך הבדילו את המחלה?

01:43:36:17 01:43:35:08
היה אפשר לדעת.

01:43:38:18 01:43:36:24
איך?
-לפי המחלה,

01:43:41:19 01:43:40:00
על פי תסמיני המחלה היה אפשר לדעת

01:43:44:18 01:43:43:18
שהיא המחלה המדבקת.

01:43:48:10 01:43:45:11
המחלה נשארה למשך הרבה זמן

01:43:51:15 01:43:48:21
לעומת מחלות לא מדבקות, שעברו מהר.

01:43:55:15 01:43:52:01
והמחלה המדבקת שעברה מאחד
לשני נקראת וורשיי,

01:43:58:23 01:43:56:01
וברגע שמישהו נדבק בה, היא מיד
הייתה מדביקה את כל השכונה.

01:44:03:01 01:44:00:15
מה היו עושים במצב כזה?
-במצב כזה,

01:44:09:15 01:44:03:15
הוא היה עוזב את האזור ובונה לעצמו בית
במקום מבודד עד שהמחלה עברה.

01:44:13:13 01:44:09:24
הוא היה הולך למקום מרוחק, בונה
לעצמו בית וממתין שם

01:44:18:21 01:44:14:04
עד שהבריא. היו כאלה שמתו מהמחלה
והיו כאלה שהחלימו.

01:44:23:11 01:44:19:05
רק אחרי שהיו מוודאים שהוא בריא,
הוא חזר לביתו.

01:44:29:22 01:44:25:18
כאשר מישהו נדבק במחלה מדבקת,

01:44:35:16 01:44:30:18
איך הייתם יכולים לדעת שלחולה
הזה יש אותה?

01:44:38:16 01:44:36:07
לא הייתה דרך לדעת, אנשים
פשוט היו נדבקים בזה וזהו.

01:44:45:03 01:44:38:24
אז איך היה אפשר לדעת מהי המחלה המדבקת
כדי לעצור אותה לפני שימותו עוד אנשים?

01:44:46:19 01:44:45:06
לא הייתה דרך לעצור אותה.
-איך ידעו?

01:44:49:19 01:44:47:02
מה? לא יכולנו לדעת. למשל,
יכולת להיכנס לבית

01:44:57:09 01:44:50:05
בריאה ושלמה ולצאת עם המחלה.

01:45:02:02 01:44:57:11
ואז יכול להיפגש לשחק או לבלות ולהדביק מישהו?
-כן.

01:45:08:04 01:45:02:10
איך עצרו את זה? מי היה אחראי לומר
שיש חולה בכפר עם מחלה מדבקת

01:45:13:13 01:45:08:20
ושצריך לעצור את זה?
-לא היה ניתן לעצור את זה. רק בחלוף הזמן,

01:45:20:22 01:45:14:11
אחרי שהמחלה הייתה הורגת מספר אנשים,
מתישהו, היא הייתה נעלמת

01:45:22:23 01:45:21:02
מהכפר.

01:45:31:18 01:45:23:11
בקשר למחלות המדבקות ולמחלות אחרות,
איזו קבוצה נמצאה בסיכון הגבוה ביותר,

01:45:35:21 01:45:31:24
ילדים נשים או תינוקות?
-תינוקות היו בסיכון גבוה.

01:45:39:01 01:45:36:12
במקרים האלה, הקבוצה שנמצאה
בסיכון הגבוה ביותר הייתה תינוקות.

01:45:41:16 01:45:41:01
תינוקות,

01:45:43:24 01:45:42:06
לדוגמא, אצלנו,

01:45:51:00 01:45:45:00
המחלה הזאת הגיעה לאחד הבתים

01:45:57:13 01:45:52:22
שהילדה שלנו הלכה אליהם.

01:46:02:08 01:45:58:14
שם היא נדבקה, חזרה הביתה לישון,
ומתה.

01:46:06:18 01:46:04:22
ככה מיד?
-כן, מיד.

01:46:09:08 01:46:07:24
היא חלתה ברגע שנדבקה

01:46:13:00 01:46:12:00
ולבסוף נפטרה.

01:46:20:20 01:46:17:00
זה קרה כל כך מהר? לא הייתה תקופת חולי?

01:46:23:08 01:46:20:22
בתוך פחות משבוע היא נפטרה.

01:46:26:11 01:46:24:19
זה מה שנקרא מגפה.

01:46:30:15 01:46:27:01
אילו אמצעי מניעה היו?
-לא היה שום אמצעי מניעה.

01:46:35:10 01:46:31:16
אילו היו איזשהם אמצעים,
אם כדורים או רופא,

01:46:41:16 01:46:37:20
החולה היה יכול להבריא, אבל לא היו.

01:46:44:08 01:46:42:09
חיינו בחסדי אלוהים.

01:46:47:08 01:46:45:00
והרופאים נמצאו ממש רחוק.

01:46:57:08 01:46:51:24
הרי הייתה רפואה מסורתית גם
אם לא היו רופאים רגילים.

01:47:01:08 01:46:58:02
הייתה רפואה מסורתית.

01:47:04:11 01:47:03:09
טיפול מסוג זה לא עזר.

01:47:06:12 01:47:04:23
זה לא עזר?
-לא כנגד המחלה הזאת.

01:47:09:16 01:47:06:17
אבל ניסו את זה על חולים, איזה
טיפול בכל זאת נתנו?

01:47:13:16 01:47:10:03
הכוונה לטיפול מסורתי.

-לא היה לזה טיפול מסורתי, זה לא היה עוזר.

01:47:22:00 01:47:14:11

אבל למחלות שחולפות מהר
כמו כאבי ראש או כאבי גוף,

01:47:27:21 01:47:22:19

היו כל מיני עלים ושורשים
שלעסו או מרחו.

01:47:30:09 01:47:28:12

הטיפול המסורתי עבד נגד המחלות הללו.
-לעסו את זה?

01:47:31:22 01:47:30:14

כן.
-אילו מן עלים אלו היו?

01:47:36:05 01:47:32:00

היו עלים מסוימים?
-אה אלה עלים מסוימים?

01:47:38:05 01:47:36:14

מי שהיה מכין את זה הוא מומחה?

01:47:41:13 01:47:38:07

כן, אותו מומחה היה חופר באדמה ומוצא
את המרכיבים,

01:47:42:23 01:47:41:23

ונותן לחולה ללעוס.

01:47:47:03 01:47:43:08

הוא היה קוטף עלים, כותש אותם במים,

01:47:52:07 01:47:47:14

ומורח על החולה,

01:47:54:07 01:47:53:07

שהיה מבריא כתוצאה מהטיפול.

01:47:58:00 01:47:54:11

אבל המגפה שנקראת
וורשי, לא היה מרפא.

01:48:00:15 01:47:58:12

ממש שום תרופה?
-שום תרופה.

01:48:05:23 01:48:01:06

בזמנו, כשהמחלה המדבקת הייתה פורצת
הממשלה או

01:48:12:09 01:48:06:05
ארגונים, לא היו מגיעים לכפר לסייע.
-לא?

01:48:14:10 01:48:12:19
לא היו מגיעים.

01:48:16:20 01:48:15:10
אבל יותר מאוחר,

01:48:19:01 01:48:17:09
לצורך ריפוי

01:48:22:21 01:48:19:13
של מחלה בשם וובה או נדת,

01:48:28:05 01:48:23:20
הם כן היו מגיעים לתת זריקות
כדי למנוע את התפשטותה,

01:48:31:02 01:48:28:16
ובנוסף, היו מחלקים כדורים.
-היו באים לכפר?

01:48:34:00 01:48:31:07
כן, הם היו מגיעים לכפר, מחלקים כדורים

01:48:40:04 01:48:35:05
או נותנים זריקות, והולכים.

01:48:43:19 01:48:41:04
ולא רק לבני אדם, אלא גם לבקר.

01:48:49:17 01:48:45:02
היו להם כדורים שהם היו נותנים לבקר,

01:48:51:10 01:48:50:11
וגם זה, רק לאחרונה.

01:48:56:13 01:48:52:17
מחלות של בקר?
-גם לבקר היו.

01:48:57:16 01:48:56:18
אילו מחלות?

01:49:02:14 01:48:57:18

כמו שהייתה את מגפת הוורשי לבני האדם, אז גם לבקר זה היה.

01:49:05:01 01:49:03:14
איך זה בא?
-זה נקרא אומדיי.

01:49:07:05 01:49:05:12
בסדר.
-זה היה קוטל אותם מיד.

01:49:10:04 01:49:07:24
מה המחלה הייתה עושה לבקר?
-הורגת אותם.

01:49:13:17 01:49:10:18
רק את הבקר או גם כבשים ועזים?
-את כולם.

01:49:15:00 01:49:13:19
את כל החיות?
-את כולם.

01:49:22:04 01:49:15:04
מה היה קורה לחיה שנדבקה במגפה?
- מה כוונתך?

01:49:29:23 01:49:22:07
האם היא הקיאה נופל או שהיא לא הייתה יכולה לזוז? מה הסימן למחלה?

01:49:35:03 01:49:30:22
היו כאלה שהתפרפרו ומתו מיד,

01:49:37:18 01:49:35:19
אחרים שהפכו לתשושים.

01:49:42:05 01:49:38:10
היו כאלה שמתו מיד.

01:49:50:17 01:49:42:24
בזמנים כאלה, היו יוצאים לעיר כדי להביא כדורים.

01:49:53:21 01:49:51:14
היו כאלה שהתרופות עזרו להם, והיו כאלה שמתו.

01:49:56:00 01:49:55:00
זהו.

01:50:00:15 01:49:57:00
במקרה של הבקר, הכל הלך.

01:50:03:01 01:50:00:24
מה הכוונה?
-שזה חיסל את כל העדר.

01:50:07:00 01:50:03:12
מחסל, כלומר, אם אחד נדבק,
-ברגע שאחד חלה כולם נדבקו,

01:50:10:13 01:50:07:19
זה אומר שכולם חוסלו?
- כן, המחלה הייתה מחסלת אותם כמו שהם.

01:50:12:15 01:50:10:23
ומניעה?
-לא היה דבר כזה.

01:50:20:16 01:50:13:20
אנשים ערניים וזריזים היו מפרידים אותם כמה שיותר
מהר, ולוקחים אותם למקום אחר, וכך מציל אותם.

01:50:25:05 01:50:23:16
ככה עשו.

01:50:30:07 01:50:25:08
כשאחד נדבק, הרועה היה מפריד אותו,
ולוקח את שאר הבקר למקום אחר.

01:50:34:15 01:50:31:00
וכך רק זה שנדבק מת.

01:50:40:08 01:50:35:17
אביר, כשאתה חלית,

01:50:46:24 01:50:41:06
היה איתך ונדבק ממך.

01:50:52:02 01:50:48:00
כשחליתי

01:51:00:18 01:50:53:10
וסבלתי, הוא בא אליי, כשלפני
כן אחיי מתו,

01:51:05:14 01:51:01:16
ואמר "לא מספיק שהם מתו, גם אתה
רוצה ללכת ממני,

01:51:10:12 01:51:06:14
איך זה שתמות כשאני עוד
בחיים? איך תמות לפניי?"

01:51:18:23 01:51:11:22
כשאני חליתי, למשך הרבה זמן, הוא
נדבק ממני, חלה ונפטר כבר למחרת.

01:51:22:17 01:51:20:14
אלוהים שמע אותו.
- איך הוא נדבק?

01:51:26:10 01:51:23:11
הוא פשוט דיבר לאלוהים.

01:51:30:21 01:51:27:07
מהתפילה שלו?
-כן, הוא התפלל לאלוהים

01:51:33:06 01:51:31:02
וביקש ממנו "קח אותי ותשאיר
את הילד בחיים",

01:51:36:00 01:51:34:13
והוא קיבל את הבקשה שלו,

01:51:37:14 01:51:36:22
הוא שמע אותו.

01:51:44:06 01:51:39:16
אבי נפטר, ואני הבראתי
והספקתי לעלות לארץ

01:51:48:01 01:51:45:00
החלמת מיד או שלקח זמן?
-החלמתי מיד.

01:51:50:05 01:51:48:12
ממש כשהוא נפטר, אני החלמתי.

01:51:53:12 01:51:51:24
אבל לא הלכתי לקבור אותו.

01:51:55:12 01:51:53:23
למה?
-כי הייתי חולה.

01:51:58:00 01:51:57:05
מכיוון שחליתי.

01:52:01:22 01:51:59:05
אבל אחרי שלושה או ארבעה ימים,

01:52:03:20 01:52:02:20
החלמת?
-החלמתי.

01:52:06:13 01:52:05:06
הוא היה ביזה בשבילו.

01:52:09:07 01:52:07:08
היו אומרים ש"אבא שלו היה לו לביזה",

01:52:11:17 01:52:10:07
מה שעשה.
- אבא שלו מה?

01:52:13:15 01:52:12:02
ביזה.
-מה זה אומר?

01:52:19:03 01:52:14:12
שהוא נאבק ונלחם בשבילו,
ובסוף הוא מת והילד שרד.

01:52:21:06 01:52:20:06
ככה נהגו לומר.

01:52:24:10 01:52:21:20
וזה רק כתוצאה מהתפילה?
-רק מהתפילה.

01:52:29:13 01:52:24:13
לא בגלל כישוף או משהו?
-לא, ולא רק כתוצאה מהתפילה הזו,

01:52:37:16 01:52:34:06
הוא גם היה עומד ומתפלל כל
היום יחד עם נזירים.

01:52:43:23 01:52:39:04
בזמן המחלה, זמן מה לפני שאבי מת,

01:52:48:10 01:52:46:07
איש מאוד מכובד בשם איוב וואסה,

01:52:51:08 01:52:50:08
איש מאוד מכובד

01:52:57:11 01:52:53:24
שבימי שבת היה קורא בתנ"ך כל היום,

01:53:01:17 01:52:58:12
פתאום במוצאי שבת חלה

01:53:05:09 01:53:03:12
ומיד נפטר.

01:53:07:23 01:53:06:23
כל השבת הוא קרא כרגיל ופתאום מת,

01:53:11:06 01:53:10:12
וכשזה קרה,

01:53:15:07 01:53:12:22
בזמן השבעה שלו אבי חלה,

01:53:19:21 01:53:17:05
ממש בשבעה שלו,

01:53:26:04 01:53:21:11
יום שני בערב, בסוף היום
השביעי, הוא היה שם.

01:53:29:24 01:53:27:16
מיד אחר כך הוא חלה, ממש
באותו ערב.

01:53:36:09 01:53:31:23
הוא חלה ביום שני בערב
וביום שלישי בערב,

01:53:39:07 01:53:38:15
הוא נפטר.

01:53:45:12 01:53:40:10
באותו הזמן, אני התהפכתי חולה במיטתי.

01:53:47:24 01:53:47:05
ואז

01:53:52:16 01:53:50:02
הוא נפטר ואני החלמתי.

01:54:03:07 01:54:01:22
איפה קברו את אביך?

01:54:06:21 01:54:04:21
בכפר שלו בסמין מינאט'ה

01:54:09:11 01:54:07:01
-כן.

-היה שם בית קברות?

01:54:10:22 01:54:09:22
בסימן מינאטיה?

01:54:14:06 01:54:11:05
כן, היה שם בכפר בית קברות?
-ועוד איך.

01:54:18:17 01:54:14:21
מי היה אחראי על הקבורה כשאדם נפטר?

01:54:23:18 01:54:19:07
מי היה מנהל ומסדר את
ענייני הלוויה והקבורה?

01:54:24:18 01:54:24:02
ק'י'ס.

01:54:25:22 01:54:24:22
הק'י'סים היו אחראיים?
-הק'י'סים

01:54:29:20 01:54:26:23
היו עומדים בחוץ.

01:54:33:08 01:54:30:20
שני אנשים נשאו את הגופה

01:54:35:07 01:54:34:07
רק שניים,

01:54:38:06 01:54:36:09
אבל בחפירת הקבר רבים השתתפו.

01:54:43:02 01:54:38:18
השניים החזיקו את הגופה והמתינו
שיסיימו לחפור את הקבר,

01:54:47:02 01:54:43:12
ואז הניחו אותם בקבר,

01:54:50:22 01:54:47:22
ולאחר מכן הולכים.
-הם התפללו?

01:54:55:17 01:54:51:09

הם היו עוזבים את המקום, ואסור היה להם להיכנס לבית במשך שבוע.

01:54:57:18 01:54:56:16
הם נשארו מחוץ לבית.

01:55:00:07 01:54:58:08
מה הסיבה לכך?

01:55:05:08 01:55:02:08
מהי הסיבה לישיבתם מחוץ לבית במשך שבוע?

01:55:08:02 01:55:05:11
בגלל שהם נגעו בגופה?

01:55:10:05 01:55:08:15
כן, מכיוון שהם נגעו באדם מת,

01:55:12:03 01:55:10:20
הם נשארים שבוע מחוץ לבית.

01:55:16:08 01:55:12:21
הם היו ישנים בחוץ, בין בקיץ ובין חורף.

01:55:20:00 01:55:17:11
ואחרי שבוע

01:55:25:13 01:55:20:17
הם היו מגלחים את הראש ואת הפנים, מתרחצים, מכבסים את הבגדים שלהם,

01:55:27:23 01:55:25:23
ואחרי כל זה, בערב

01:55:32:18 01:55:28:23
עם צאת הכוכבים או הירח, הם חזרו לביתם.

01:55:35:23 01:55:33:19
אחר כך, הם היו מברכים על הלחם,

01:55:38:05 01:55:36:19
ורק אז הם נחשבו לטהורים.

01:55:44:00 01:55:38:20
הק'ייסים התפללו בזמן הקבורה?

01:55:45:10 01:55:44:15

ברור.

01:55:48:01 01:55:45:22

בטח שהם היו מתפללים.

01:55:49:20 01:55:48:14

בשהייתם במקום הם

01:55:52:12 01:55:50:03

התפללו, אפילו בארץ הם מתפללים.

01:55:56:00 01:55:53:17

למרות שאין סדר הם עדיין מתפללים,

01:55:58:14 01:55:56:23

אבל שם היה אפשר גם לשמוע את התפילה.

01:55:59:22 01:55:59:02

היה אפשר להאזין.

01:56:01:08 01:55:59:24

בזמן הקבורה הכוונה?
כן.

01:56:04:01 01:56:01:18

הקהל היה מקשיב לתפילות בזמן הקבורה,

01:56:09:05 01:56:05:17

והיה מה שנקרא "צינאצין".

01:56:11:20 01:56:10:20

ומה זה צינאצין?

01:56:13:13 01:56:11:24

צינאצין

01:56:18:24 01:56:14:11

זה משהו ששמים עליו קטורת בסמוך
לבורות קבורה,

01:56:22:10 01:56:19:13

כאשר הקייסים התפללו
ואמרו הללויה.

01:56:26:08 01:56:23:19

הם היו עוברים מסביב לקבר עם עשן הקטורת.

01:56:27:17 01:56:26:17

על הקבר?

-כן.

01:56:30:00 01:56:27:22
תוך כדי שהם מהללים,

01:56:33:11 01:56:30:08
ככה מסביב לבור, לפני
שטמנו את הגופה.

01:56:35:21 01:56:33:14
על העפר?
-כן, על העפר.

01:56:39:13 01:56:36:16
הם היו עושים זאת, עוזבים,
ואז הגופה נטמנה.

01:56:43:16 01:56:41:08
התפילות שם נתנו הרגשה אחרת,

01:56:48:07 01:56:44:24
ואחרי זה לא רק

01:56:51:19 01:56:49:09
נושאי הגופה אלה גם הקהל שהיה שם

01:56:54:00 01:56:52:24
היו חייבים לטבול בטרם כניסתם לבית.

01:56:56:23 01:56:55:06
ואז, מקץ שבעה ימים,

01:57:00:23 01:56:57:20
הם היו יכולים להתערבב עם שאר העם.

01:57:03:13 01:57:02:00
וגם היו מקפידים על השלושים?

01:57:05:05 01:57:04:00
לא היה שלושים.
-אין?

01:57:07:11 01:57:05:13
לא ציינו את השלושים.

01:57:09:12 01:57:07:18
היו רק את אותם שבעה ימים?

01:57:11:11 01:57:09:17
אבל היו אזכרות.

-אזכרות?

01:57:14:18 01:57:12:02

כן, אזכרות.

-כל כמה זמן נערכה אזכרה?

01:57:17:02 01:57:14:21

פעם בשנה.

01:57:24:12 01:57:21:02

אחרי שאביך נפטר, מי ניהל ודאג לבית?

01:57:27:07 01:57:25:11

אחרי שאביך נפטר.

01:57:33:16 01:57:27:19

אמא שלי ואחותי היו בבית, אז כולנו יחד.

01:57:35:12 01:57:34:12

גם אחי היה.

01:57:40:11 01:57:36:15

עשינו זאת יחד.

-אתם דאגתם לעצמכם? השכנים לא עזרו?

01:57:45:17 01:57:41:07

כשהיה צריך לעזור באירועים כמו

אזכרות וכיו"ב, הם עזרו.

01:57:46:22 01:57:45:22

הבנות היו טוחנות,

01:57:49:13 01:57:48:13

אופות

01:57:51:18 01:57:51:02

וכו'

01:57:57:20 01:57:53:03

כשאביך, זיכרונו לברכה, היה בחיים,

01:58:03:00 01:57:58:03

איך השתנו פני הדברים בבית?

01:58:07:16 01:58:03:11

כלומר, אנשים הסתכלו עליכם אחרת?

01:58:10:15 01:58:08:07

אחרי מות אבי?

-לאחר שהוא נפטר,

01:58:13:12 01:58:11:02
נוצר שינוי ביחס של אנשים אליכם?

01:58:15:22 01:58:13:21
איזה שינוי יכול היה להיות,

01:58:17:12 01:58:16:08
לא היה שום הבדל,

01:58:19:02 01:58:18:09
כלום.

01:58:24:20 01:58:21:04
נתנו לנו המון כבוד כילדיו של דמוזה.

01:58:32:18 01:58:26:16
אבא שלנו גידל וחינך אותנו כמו שצריך,
בלי שנסתברך או שנריב עם שכנים.

01:58:35:03 01:58:33:16
הוא גידל אותנו היטב,

01:58:41:03 01:58:36:09
ואנחנו המשכנו את דרכו,
וכך בגרנו כראוי.

01:58:46:07 01:58:41:19
מהם המקומות הקדושים שהיו
באתיופיה? ואיך קוראים להם?

01:58:48:14 01:58:47:01
הכוונה היא למקומות קדושים של יהודים?
-בסדר.

01:58:51:01 01:58:49:06
אז המקומות הקדושים היו

01:58:53:10 01:58:51:12
ווסט' הט'גאיי.

01:58:56:11 01:58:55:11
לווסט' הט'גאיי

01:59:05:17 01:58:58:08
היו מגיעים גם מאזורים מרוחקים מאוד,
אפילו מדימבייה.

01:59:07:02 01:59:06:02
כשהגיעו לשם

01:59:12:00 01:59:08:14
עיוורים היו חוזרים לראות,
נשים עקרות היו יולדות,

01:59:15:17 01:59:13:11
ועוד חולים היו מוצאים מזור לחוליים.

01:59:19:19 01:59:16:19
המקום נקרא ווסט' הט'גאיי.
-תט'גאיי?

01:59:22:00 01:59:19:23
ווסט' הט'גאיי
-כן.

01:59:23:10 01:59:22:03
באיזה אזור זה נמצא?

01:59:26:22 01:59:23:19
איפה זה?
- באזור שלנו, ממש קרוב אלינו.

01:59:30:03 01:59:27:06
זה היה צמוד אליכם?
-כן, צמוד אלינו.

01:59:32:15 01:59:30:16
והיה גם מקום בשם אבה תינתן.

01:59:37:09 01:59:33:19
מהי ההיסטוריה של המקום
שנקרא ווסט' הט'גאיי?

01:59:38:08 01:59:37:15
ההיסטוריה,

01:59:41:24 01:59:39:00
מה הסיבה שכך שהפך להיות קדוש?

01:59:44:08 01:59:42:14
הסיבה לקדושתו.

01:59:46:06 01:59:44:22
הסיבה לקדושתו

01:59:49:09 01:59:48:09
היא שבזמנו

01:59:51:15 01:59:50:10

היה שם שלטון ברברי,

01:59:54:13 01:59:53:11

הברברים שלטו שם.

02:00:00:21 01:59:58:16

במקום אחד היו חמישים אנשים, ובאחר
חמישים אנשים,

02:00:07:13 02:00:01:21

והכריחו אותם להאמין בדת שלהם, ואמרו
להם "תהיו כמונו ואיכלו בשר טרף".

02:00:09:11 02:00:08:11

בצד אחד,

02:00:12:16 02:00:11:05

בין חמישים למאה איש,

02:00:15:02 02:00:13:04

עמדו על שלהם

02:00:19:21 02:00:15:21

ואמרו "עדיף לנו לקפוץ מהצוק מאשר
להאמין בשלטון הברברי הזה".

02:00:23:20 02:00:22:20

באותו הזמן,

02:00:30:09 02:00:25:06

אלה שהיו בצד אחד קפצו מצוק,
כולל נשים בהיריון,

02:00:36:18 02:00:31:08

תינוקות וכו', כולם קפצו יחד למטה.

02:00:39:18 02:00:37:07

ואלה שהיו בצד השני חזרו,

02:00:43:12 02:00:40:11

ולבסוף המירו את דתם לנצרות.

02:00:48:01 02:00:45:12

בצד שבו כולם קפצו

02:00:55:08 02:00:51:16

מהצוק, קפצה גם יולדת טרייה
כששדיה עדיין רטובים מחלב,

02:00:58:06 02:00:56:06

ובמקום נוצרו מפלי מים

02:01:02:00 02:01:00:07

בצורת השדיים שלה.

02:01:06:04 02:01:05:04

עניים...

02:01:10:21 02:01:06:17

מהמפל זרמו מים שביכולתם לרפא עיוורון.

02:01:17:00 02:01:11:21

בתחילה זה היה מקום ללא מים בכלל,
היו שם רק צוקים גבוהים.

02:01:19:13 02:01:18:11

ופתאום נבעו משם מים.

02:01:23:01 02:01:20:13

במקום הזה?

-כן, במקום שממנו קפצו האנשים,

02:01:24:10 02:01:23:06

מים החלו לזרום בעוצמה.

02:01:29:21 02:01:24:22

היו כאלה שמתו?

-כולם מתו שם, לא נשאר אחד.

02:01:31:20 02:01:29:24

אף אחד לא נשאר בחיים?

-אף אחד.

02:01:34:17 02:01:31:22

וכך, כמספר הנופלים היו

02:01:37:06 02:01:35:12

מספר נביעות המים,

02:01:39:24 02:01:38:04

כנגד יולדות טריות וכנגד השאר וכו'.

02:01:48:15 02:01:41:20

וככה בשם כל הנופלים שמתו שם
בקעו ונבעו מים.

02:01:53:01 02:01:48:24

בנוסף, היו גם נהרות

02:01:57:00 02:01:53:16

שגם המים שלהם שימשו את האנשים.

02:02:03:03 02:01:58:10
כדי להיכנס לשם ולהירפא, היה צריך להגיע לשם לפני הזריחה.

02:02:06:10 02:02:04:15
לגבי מיקום הק'ייסים,

02:02:09:24 02:02:08:07
אם המקום נמצא כאן בפנים

02:02:15:13 02:02:10:21
והם שם למטה, איפה שהאגם הגדול, טובלים,

02:02:21:16 02:02:17:02
מברכים, מהללים ושרים.

02:02:26:17 02:02:22:16
למעלה שמעו צלילים רועמים,

02:02:29:22 02:02:27:15
קיבלו אותם ברעש גדול, כמו צלילי תיפוף,

02:02:34:10 02:02:33:05
והם נכנסו טהורים.

02:02:41:18 02:02:37:14
אבל אם נכנסה אישה לא טהורה או אחת שהתגנבה לשם,

02:02:43:09 02:02:42:09
תקפו אותה נחשים.

02:02:44:23 02:02:44:01
הכניסה הייתה אסורה לנשים?

02:02:47:18 02:02:45:21
נשים היו טמאות בגלל הדם

02:02:49:24 02:02:48:10
ואם אישה הייתה נכנסת טמאה,

02:02:53:12 02:02:50:16
היו סוקלים אותה באבנים ושולחים לעברה נחשים, וכך מגרשים אותה.

02:02:59:00 02:02:54:18
הן לא היו נכנסות כי רק מי שטהור

היה נכנס.

02:03:06:14 02:03:01:07
כאלה שחשבו שלא יראו אותם
התגנבו כדי לקחת עצים,

02:03:10:16 02:03:07:12
גם אותם סקלו באבנים ומגרשים באמצעות
נחשים, גם הם נתפסו.

02:03:12:07 02:03:11:03
מי היה מחזיר אותם בצורה הזו?

02:03:15:17 02:03:13:18
המלאכים. מלאכים

02:03:22:21 02:03:17:16
לא היו מאפשרים כניסה לטמאים,
אלא רק לטהורים.

02:03:26:06 02:03:24:05
זה מה שהם היו עושים.
-מה עוד?

02:03:31:15 02:03:27:22
כל זה קרה באזור שלכם.
-באזור שלנו.

02:03:39:12 02:03:32:11
מכיוון שבאזור שלנו היו
הרבה נזירים,

02:03:42:05 02:03:40:12
ואני בעצמי למדתי מהם

02:03:44:07 02:03:43:07
את כל מה שאני יודע היום.

02:03:48:22 02:03:46:09
היו שבעה נזירים.

02:03:53:08 02:03:51:15
את רוצה לרשום את השמות?
-כן.

02:04:03:01 02:03:55:06
אבה ירמיאס, אבה ווללה,
אבה מרו, אבה סנבתה,

02:04:09:21 02:04:03:21

אבה תמנו, אבה ביינה
ואבה תדסה. כל אלה.

02:04:10:19 02:04:10:02
בסדר.

02:04:16:07 02:04:11:20
הנזירים האלה, מי הם האנשים האלה בדיוק?
-נזירים.

02:04:18:04 02:04:16:11
אנשים שלא ידעו אישה.

02:04:20:21 02:04:18:16
הם היו טוחנים ואופים אינג'רה
בעצמם, ואוכלים לבד.

02:04:25:20 02:04:21:21
הם לא התערבבו עם אחרים, חיו לבדם.
-איפה הם חיו?

02:04:29:10 02:04:26:10
הם הנו לעצמם מבנה מיוחד,
וחיו שם לבדם.

02:04:30:24 02:04:29:13
הם חיו לבד?
-לבדם.

02:04:32:16 02:04:31:15
הם לא התחתנו,

02:04:37:05 02:04:34:21
ואסור היה להם לבוא במגע עם אנשים.

02:04:40:11 02:04:38:00
הם לא נגעו באוכל שמישהו אחר הכין,

02:04:44:13 02:04:42:09
הם טחנו ובישלו לעצמם.

02:04:47:23 02:04:45:24
הם חיו רחוק, התבודדו.

02:04:56:00 02:04:50:16
והם היו מתפללים בבית כנסת ממש גדול

02:05:01:01 02:04:56:21
עם מחיצות.

02:05:02:14 02:05:01:07
הם היו מתפללים לבד?

02:05:11:19 02:05:03:20
הקהל נמצא, אבל הם היו מופרדים. הם היו מרימים את הראש דרך החלון ומתפללים.

02:05:18:17 02:05:15:09
ואז, ברגע שהקריאו את שמע ישראל,

02:05:21:06 02:05:20:01
לא ניתן היה לתאר את ההרגשה,

02:05:24:20 02:05:22:13
היו כל כך הרבה דברים.

02:05:29:09 02:05:25:13
ומה זה אבה תנתן?
-גם אבה תנתן נמצא שם באמצע

02:05:34:08 02:05:29:12
בצמוד אליכם?
-כן, קרוב אלינו

02:05:40:02 02:05:35:15
היה את אבה תנתן,
-היו ישנים שם לילה אחד

02:05:44:01 02:05:40:21
אחרי תפילה,

02:05:46:02 02:05:44:12
ואז עולים לווסט' הט'גאיי.

02:05:53:22 02:05:47:21
אדם שבא להירפא ראה את זה בחלום,

02:05:56:23 02:05:55:20
החלום גילה לו.

02:06:01:19 02:05:58:22
ואז הוא היה אומר "חלמתי כך וכך",

02:06:04:24 02:06:03:06
והנזירים היו פותרים לו את החלום,

02:06:08:12 02:06:06:06
ואומרים לו "עכשיו לך, כי אתה כבר הבראת. אל תישאר פה,

02:06:14:17 02:06:09:10
לא ישנים פה לילה נוסף אם חלמת
חלום, זה אסור."

02:06:18:24 02:06:14:20
גם אם החלום טוב וגם אם רע?
-כן.

02:06:25:08 02:06:19:14
עכשיו גם אם זה היה חלום רע, הם
היו פותרים אותו, ומשחררים אותו,

02:06:29:20 02:06:25:19
וגם אם זה היה חלום טוב עשו אותו דבר.

02:06:35:08 02:06:30:21
האם מי שהגיעו לישון היו אנשים חולים?

02:06:39:02 02:06:35:13
כן, היו הולכים לשם אנשים חולים שמחפשים מרפא.
-הולכים להירפא?

02:06:41:03 02:06:39:16
ומי שישן במקום וחלם חלום,

02:06:43:05 02:06:41:07
לא היה יכול להישאר לילה נוסף?
-כן.

02:06:44:15 02:06:43:15
מה הסיבה לכך?

02:06:47:18 02:06:45:05
ככה זה, ברגע שהם חלמו, הם
לא נשארו לישון שוב.

02:06:51:06 02:06:48:10
למשל, קרה לי מקרה,

02:06:56:24 02:06:54:07
אחרי שהילדים שלי נפטרו.

02:07:00:15 02:06:57:17
התפללתי וביקשתי מאלוהים שיביא לי ילדים.

02:07:04:18 02:07:02:22
והלכתי

02:07:08:04 02:07:05:07
למקום הזה, שם חלמתי חלום.

02:07:13:16 02:07:11:07
אמרו לי שהחלום הוא חלום טוב
ושאני צריך לצאת משם.

02:07:18:16 02:07:15:05
"הילד שתלד יהיה זכר והחלום
שלך הוא טוב, אתה יכול ללכת".

02:07:20:10 02:07:19:10
חזרתי לביתי,

02:07:25:07 02:07:21:15
ובדיוק כפי שנאמר, אלוהים נתן
ונולד לי בן.

02:07:29:14 02:07:27:15
קראתי לו אסמריי אסמרליי,

02:07:32:12 02:07:31:04
הבן הגדול שלי.

02:07:37:11 02:07:34:00
ברגע שאדם חלם חלום, הוא לא
נשאר לישון שוב במקום.

02:07:41:22 02:07:38:01
מה הפך את המקום לקדוש?
-זה הוחלט משמים,

02:07:47:20 02:07:42:04
ציווי מלמעלה בשם אברהם יצחק
וצדיקים נוספים.

02:07:50:17 02:07:48:06
המקום עצמו היה מוכר?
- כן, הוא היה מוכר.

02:07:53:06 02:07:50:23
זה היה מקום מוכר.
-זה היה מקום הררי?

02:07:55:20 02:07:53:22
אבה תנתן הוא

02:07:58:21 02:07:56:16
מקום הררי.

02:08:03:13 02:07:59:18
כשהייתה בצורת ולא ירד גשם,

02:08:10:08 02:08:04:16
אפילו הנוצרים היו מבקשים מהיהודים
שיעלו להר להתפלל לאלוהים

02:08:12:18 02:08:11:08
שיריד גשם.

02:08:17:22 02:08:13:11
"אנחנו נשלם לכם את עלות השהייה בהר."

02:08:21:04 02:08:19:05
במצב כזה היינו צמים,

02:08:24:08 02:08:22:15
הן צעירים והן מבוגרים.

02:08:27:03 02:08:24:17
אחר כך, היינו עולים להר מבלי לשתות
מים או לאכול

02:08:31:01 02:08:27:21
ואומרים "איזגו!".

02:08:34:07 02:08:31:07
הנזירים התמקמו בפינה משלהם,
המקום המה קהל,

02:08:36:17 02:08:35:04
וכולם קראו "איזגוווו".

02:08:39:19 02:08:37:03
את בטח לא תאמיני לי,

02:08:41:05 02:08:40:15
אבל אז,

02:08:45:14 02:08:42:03
אחרי כל הקריאות ואחרי שתפילה הסתיימה,

02:08:48:11 02:08:46:18
פתאום משום מקום

02:08:51:07 02:08:49:05
עננים החלו לצאת ולהצטופף,

02:08:55:15 02:08:52:16
ואז ירד גשם.

02:08:57:23 02:08:55:24

אנשים חזרו רטובים לגמרי לבית.

02:09:01:03 02:08:59:03

כל אותו שבוע היה גשום,

02:09:03:19 02:09:01:19

במשך שבעה ימים ירדו גשמים.

02:09:07:20 02:09:05:01

היו נוהגים לבקש מאיתנו "רק אתם היהודים,
באמת שאם אתם היהודים,

02:09:14:03 02:09:09:08

תתפללו לאלוהים, זה יעזור,

02:09:18:22 02:09:15:24

בעזרת הנזירים שלכם אתם מאוד עוזרים."

02:09:29:03 02:09:20:09

במובן הזה, זה היה מקום לבקשות
ולמרפא.

02:09:32:08 02:09:29:11

חוץ מאלוהים, לא האמנו בשום דבר,

02:09:34:12 02:09:32:20

האמנו רק באלוהים.

02:09:36:07 02:09:35:07

למשל,

02:09:39:00 02:09:37:01

האנשים שגרו רחוק,

02:09:41:04 02:09:40:04

אם נחגג חג

02:09:42:22 02:09:41:22

הפסח,

02:09:47:14 02:09:43:19

לפני שיצאו למקום, הם לא היו אוכלים
אינג'רה, אלא רק לועסים גרגרים טריים

02:09:52:07 02:09:48:09

של חומוס אפונה ועדשים.

02:09:54:02 02:09:52:22

הם היו אוספים את הגרגירים

02:09:57:11 02:09:54:09
בתוך מכלים גדולים, בהם ריכנו
וטבלו אותם בנוזל,

02:10:03:18 02:09:59:06
ולאחר מכן, הם היו אוכלים רק את זה
במשך כל שבוע שהותם שם.

02:10:07:02 02:10:04:16
במקום הקדוש ההוא?
כן, במקום הקדוש.

02:10:09:19 02:10:07:07
הם היו ישנים שם וכן הלאה?
-ישנים ושוהים שם.

02:10:12:01 02:10:09:24
ואפילו לא ישנים, אלא רק מתפללים
24 שעות ביממה.

02:10:14:16 02:10:12:11
וכשהם היו ממסיימים להתפלל,

02:10:20:16 02:10:15:21
לאחר שבוע, הם היו מתפזרים חזרה כל אחד
לביתו, האחד לווגרה והשני למקום רחוק אחר.

02:10:22:06 02:10:20:21
זה היה קורה בפסח.

02:10:24:16 02:10:23:10
ומשם המתפללים היו יוצאים מחוזקים.

02:10:26:05 02:10:25:05
לשם

02:10:29:01 02:10:27:04
אסור היה להיכנס בלי הנזירים,

02:10:33:19 02:10:29:21
רק תוך כדי שהנזירים התפללו
ואמרו הללויה.

02:10:38:01 02:10:34:04
הקהל ניצב מאחוריהם, כל אלה שבאו
לחפש מרפא,

02:10:40:04 02:10:38:10
ויחד עם תפילות ההללויה הם היו נכנסים.

02:10:42:24 02:10:41:09
אחרי שבוע הם חזרו לבתיהם.

02:10:50:12 02:10:44:01
אילו עוד מקומות קדושים היו?
דיברנו רק על שני מקומות.

02:10:58:01 02:10:51:01
איזה עוד מקומות קדושים היו גם אם
היו רחוקים מכם ממש?

02:11:03:23 02:10:58:20
מחוץ לאזור שלנו היו הרבה. אחד מהם נקרא
"מצהף מהליי" והוא נמצא אי שם באזור "דגה".

02:11:08:04 02:11:04:06
היה גם את "אבה ריד".

02:11:11:11 02:11:09:10
מה הפך את המקומות האלו לקדושים?

02:11:13:24 02:11:12:10
למה הם היו קדושים?

02:11:18:06 02:11:14:01
הם נחשבו לקדושים מכיוון שאנשים
עלו לרגל אליהם וישבו בריאים.

02:11:23:09 02:11:18:13
כן, אבל מי קבע שאלה מקומות קדושים?

02:11:30:20 02:11:24:01
מי שקבע שהמקום קדוש היה איש
מתקופה קדומה שנקרא...

02:11:36:19 02:11:33:15
הוא זה שקבע.

02:11:37:11 02:11:36:24
בסדר.

02:11:39:20 02:11:37:20
הוא זה שקבע,

02:11:46:21 02:11:40:21
והלוחות פשוט נפתחו ונסגרו בעצמם,

02:11:53:13 02:11:48:00
הם נסגרו ונפתחו ללא מגע יד אדם,
וכשזה נסגר לא היה ניתן לפתוח.

02:11:56:01 02:11:53:17
אין קוראים למקום הזה?
-אבה ריד.

02:12:05:18 02:11:56:10
היו מקומות שנקראו על שמות
אנשים קדושים?

02:12:07:23 02:12:06:07
כן, כמו אבה ריד עמלק.

02:12:10:13 02:12:08:02
אז אבה ריד היה קדוש?
-כן.

02:12:12:23 02:12:10:16
היינו קוראים "אבה ריד עמלק,
תרחם עלינו".

02:12:16:13 02:12:13:00
שמו של איש זה היה אבה ריד.

02:12:22:09 02:12:17:11
זה מקום מוכר עם לוחות שנפתחות,

02:12:25:23 02:12:23:09
רק מלאך היה יכול לבוא ולפתוח את זה, אף
אדם אחר לא יכול.

02:12:30:01 02:12:27:14
זאת אומרת שמקום סגור, וזה הררי?
-זה מקום הררי.

02:12:34:19 02:12:31:01
איזה מן קדוש אבה ריד היה?
מה הוא עשה?

02:12:38:00 02:12:35:08
אני לא יודע על הדברים שהוא עשה.

02:12:39:11 02:12:38:03
אבל זה שמו?
-את זה

02:12:44:07 02:12:40:11
שמעתי, שזה על שמו, אבל לא
ראיתי ולא הכרתי אותו.

02:12:48:15 02:12:44:12

אבל המקום נקרא על שמו?
-כן, על שמו נקרא המקום הקדוש.

02:12:53:02 02:12:49:10
רק מלאכים יכולים לסגור ולפתוח את הלוחות,
לא בני אדם.

02:12:54:07 02:12:53:05
הבנתי. ומה עוד?

02:12:56:22 02:12:54:12
היה אחד שנקרא אבה גן.
- מי זה אבה גן?

02:12:58:17 02:12:57:00
אבה גן גם היה מקום קדוש.

02:13:05:00 02:13:00:21
את המקום הזה היו יכולים לפתוח
ולסגור רק נזירים, זה מקום מוכר.

02:13:09:13 02:13:06:07
גם לשם עולים חולים כדי להבריא.

02:13:11:18 02:13:09:16
זה ממוקם באזור הררי,

02:13:13:24 02:13:12:24
מן מקום

02:13:17:18 02:13:14:21
שנשארו לישון בו כל השבוע.

02:13:21:09 02:13:17:23
בדרך כלל המקומות הללו היו ממוקמים
בהרים.

02:13:24:05 02:13:21:18
מקומות הרריים.

02:13:27:06 02:13:24:09
אז רובם הם מקומות הרריים,
ומה הסיבה לזה?

02:13:30:09 02:13:28:05
מי שקבע זה הם המלאכים.

02:13:37:07 02:13:31:14
המקום היה צריך להיות מקום נקי,
ששום דבר לא נכנס אליו,

02:13:39:20 02:13:38:04
כי רק למקומות נקיים נכנסו מלאכים.

02:13:43:12 02:13:39:23
וכשהיו עולים למקום הקדוש הזה, היו דברים שהיה צריך לקחת לשם.

02:13:44:15 02:13:43:15
כמו מה למשל?

02:13:48:10 02:13:45:04
-לא יודעת, אולי קורבן להקרבה.
חוץ מגרגירים, לא היה צריך כלום.

02:13:52:14 02:13:49:12
היו שם גרגירי עדשים, וכשהגיעו אנשים,

02:13:56:08 02:13:53:16
היו מחלקים להם שם, והם חיו מזה במשך כל השבוע.

02:13:59:18 02:13:56:16
ואם לא היו אנשים, אז אלה שבאו זה עתה

02:14:03:03 02:14:01:13
מרחוק

02:14:08:07 02:14:04:06
וראו שהנזירים לא הגיעו, היו משאירים כסף וחוזרים.

02:14:11:05 02:14:09:01
מניחים את הכסף במקום וחוזרים לביתם.
-כבקשת עזרה?

02:14:16:12 02:14:11:10
כן.
-הם היו מתפללים לבריאות וחוזרים לביתם.

02:14:18:09 02:14:17:09
למשל,

02:14:23:23 02:14:19:06
נוצרי אחד שגר קרוב לאבה גן,

02:14:29:19 02:14:24:17
שם מבקרים השאירו כסף בערימות,

02:14:35:06 02:14:30:10

עבר שם ולקח איתו את הכסף.

02:14:38:07 02:14:37:07

אחרי שעשה זאת,

02:14:41:19 02:14:40:02

באותו ערב, סקלו לו את ביתו באבנים,

02:14:46:05 02:14:44:05

מטר של אבנים.

-מי סקל?

02:14:50:08 02:14:47:07

מלאכים.

02:14:54:07 02:14:52:07

הוא סבל כל הלילה.

02:14:59:08 02:14:56:06

היו לו שם שכנים מבוגרים

02:15:05:07 02:14:59:12

שהוא סיפר להם שכל הלילה

זרקו לו אבנים על הבית,

02:15:09:00 02:15:05:14

וכשיצא לראות מי אלה, לא היה

אף אחד בחוץ.

02:15:11:11 02:15:09:09

"פשוט סקלו לי את הבית באבנים."

02:15:15:24 02:15:12:13

שאלו אותו, "אולי יש משהו שלקחת

מההר תפילה של היהודים?

02:15:21:20 02:15:17:24

יכול להיות שלקחת משהו ממקום

התפילה של היהודים?"

02:15:25:15 02:15:23:14

הוא ענה שכן, והם השיבו "אז תניח

להם את זה חזרה.

02:15:28:12 02:15:27:03

שים בחזרה."

02:15:34:00 02:15:29:18

הוא החזיר את הכסף שלקח למקום.

02:15:37:05 02:15:36:10
תראי מה זה.

02:15:41:07 02:15:37:21
אילו טקסים הייתם עושים במקומות
הקדושים הללו?

02:15:47:24 02:15:42:00
לא היו טקסים, פשוט היינו מתפללים לאלוהים
באופן חופשי, מתחננים מבקשים

02:15:50:04 02:15:48:06
שייתן לנו בריאות ורחמים.

02:15:53:13 02:15:50:07
המובילים של כל זה הם הק'ייסים?
כן, הק'ייסים.

02:15:56:00 02:15:53:18
רק הק'ייסים הם אלה

02:16:00:18 02:15:56:12
שהיו מתפללים, זועקים ומתחננים
כל הלילה,

02:16:04:05 02:16:01:05
ואחרי שזה נגמר, הם היו אוספים
את הכסף והולכים,

02:16:06:17 02:16:05:14
כי אלה כספי מצווה.

02:16:10:02 02:16:06:21
והיה מי ששמר על האתר הקדוש?
לא.

02:16:12:20 02:16:10:11
רק אלוהים שמר על המקום.
לא היה אף אחד?

02:16:15:05 02:16:12:24
אף אחד, אלוהים היה השומר.

02:16:19:20 02:16:16:11
ומישהו שדאג וטיפח את המקום?

02:16:21:14 02:16:19:24
לא, אף אחד לא נכנס לשם,

02:16:23:15 02:16:22:16

מה יש לו להיכנס לשם.

02:16:26:01 02:16:23:17

כל מי שהגיע חזר?

-כן.

02:16:28:18 02:16:26:10

ומי שבא לישון, נשאר?

-כן, מי שהגיע לישון נשאר.

02:16:34:04 02:16:29:14

וגם כשהיו ישנים שם, אסור היה

להיכנס למתחם של הנזירים.

02:16:38:11 02:16:34:15

הם היו נשארים למטה. אם, למשל,

הנזירים כאן, אז הם היו מתחתם.

02:16:40:14 02:16:38:22

היה שם אזור מלא חצץ בו הם היו ישנים.

02:16:46:20 02:16:40:16

המקומות הקדושים שאליהם התייחסת

היו קדושים רק ליהודים או לעוד אנשים?

02:16:49:09 02:16:46:24

לא, המקום לא היה שייך לנוצרים.

02:16:51:10 02:16:49:13

אז רק ליהודים?

-רק ליהודים.

02:16:52:21 02:16:52:01

רק ליהודים.

02:16:55:07 02:16:54:11

רק יהודים היו

02:16:59:05 02:16:55:12

אלה שהגיעו למקומות הקדושים.

02:17:04:04 02:16:59:19

יהודים היו מגיעים וחוזרים הרבה משם?

02:17:07:09 02:17:04:19

כן, הם אפילו היו נודרים נדר.

02:17:09:24 02:17:08:10

מה זאת אומרת?

02:17:13:00 02:17:10:03

הם היו נודרים שאם הם
יברואו, הם יחזרו שוב,

02:17:18:08 02:17:13:18

ושיבואו עמם מנחה בשובם.

02:17:21:10 02:17:19:00

ואז אלוהים היה דואג שיסתדר להם לבוא,

02:17:24:18 02:17:22:16

והם היו שבים.

02:17:28:09 02:17:26:00

בכל שנה הם היו חוזרים,

02:17:33:21 02:17:31:12

אם זו עקרה שהצליחה ללדת,

02:17:39:01 02:17:35:18

היא הייתה מגיעה בכל שנה,

02:17:44:20 02:17:39:21

ומביאה את מה שהבטיחה להביא
לאבה גן, וחוזרת לביתה.

02:17:48:06 02:17:45:06

כך גם היא הייתה נותנת את מה שהבטיחה
לנזירים, מקיימת את הנדר.

02:17:51:19 02:17:49:03

היא הייתה מניחה שם את מה שהביאה וחזרה,
ואותו הדבר לגבי מי שחלה.

02:17:55:05 02:17:52:02

הוא היה מבטיח שאם הוא
יברואו הוא יחזור,

02:17:56:24 02:17:55:24

וכשהוא הברואו, הוא שב.

02:18:00:00 02:17:58:08

מה היה נהוג לתת

02:18:03:00 02:18:01:03

למקום או לנזירים?

02:18:05:15 02:18:03:23

כסף, מטבעות.

02:18:08:15 02:18:06:03
הם היו נותנים הרבה כסף.

02:18:16:08 02:18:08:23
בנוסף לזה, גם בד כיסוי
לספר תורה, ספרים,

02:18:24:20 02:18:22:17
שמשיות וכיו"ב.

02:18:33:15 02:18:28:21
אמרת שהמקומות הקדושים
הללו היו שייכים רק ליהודים,

02:18:38:19 02:18:33:22
אז זה אומר שלמקומות הללו
היה כוח עצום מכיוון

02:18:45:16 02:18:39:03
שהם אפשרו מפגש בין הרבה משפחות
או בין אנשים שגרים רחוק זה מזה?

02:18:49:02 02:18:45:20
כן, אלו היו מקומות שהפגישו בין אנשים וקרובים.

02:18:55:14 02:18:49:18
חוץ מנוצרים, אפשר היה לפגוש שם קרובים
וחברים מהקהילה מכל המדינה.

02:18:57:23 02:18:56:04
זה היה מקום מפגש לכולם.

02:19:06:02 02:19:00:11
היו מקומות עם סיפורים מיוחדים, עם
איזשהם סיפורים מדהימים שקרו כמו

02:19:07:20 02:19:06:19
סיפורי ניסים?

02:19:16:03 02:19:08:08
מקום שקרה בו נס,

02:19:18:07 02:19:16:17
היה כזה?

02:19:20:00 02:19:18:23
כן, היה.

02:19:27:06 02:19:21:05
פעם עלתה לשלטון ממשלה שרצתה

להשמיד את היהודים.

02:19:36:03 02:19:27:19
אנשים התאספו ממקומות שונים, והתחילו לעלות רעיונות של השמדה ובזיזת רכושם של היהודים.

02:19:39:22 02:19:37:04
ברגע שהשמועה נפוצה,

02:19:44:16 02:19:41:14
הנזירים קראו לכולם לצאת ולהתפלל.

02:19:47:10 02:19:45:05
היה דבר כזה שנקרא ק'צ'יל.
-מה זה?

02:19:49:05 02:19:47:16
ק'צ'יל זה משהו שצריך להכות בו,

02:19:53:02 02:19:50:10
אולי ראית את זה פה.
-זו מן מתכת?

02:19:56:06 02:19:53:05
זו חתיכת מתכת שאוחזים בה ככה,
ומכים בה תוך כדי תפילה.

02:20:02:03 02:19:56:23
הנזירים החלו להכות במתכת הזאת,

02:20:05:05 02:20:02:13
ואמרו "אוי לכם,

02:20:13:02 02:20:06:23
אל תתנו לטלאים לינוק, ושכל הבקר והצאן
לא יצא מהדיר, תשאירו אותם סגורים,

02:20:20:01 02:20:14:14
תשאירו אותם ככה ורק אנחנו נצא,
כל הגברים הנשים והילדים

02:20:23:14 02:20:21:05
אפילו הזקנים החלשים חייבים
לצאת עם המקלות שלהם

02:20:25:14 02:20:24:11
בצום, על בטן ריקה."

02:20:30:19 02:20:27:18
כולם זעקו וקראו בתפילה לאלוהים

02:20:33:18 02:20:31:21
"שמע אותנו ורחם עלינו,

02:20:37:16 02:20:35:04
שמע ישראל ורחם עלינו."

02:20:39:21 02:20:38:21
ואז,

02:20:44:13 02:20:40:24
ברגע שמישהו התקרב לרפת,

02:20:48:13 02:20:45:01
פתאום נוצר סוג של ערפל

02:20:50:20 02:20:49:10
וכיסה אותו.

02:20:54:13 02:20:52:21
המקום כוסה, ומה שגרם לו לעזוב

02:20:57:08 02:20:56:08
נעלם.

02:21:01:09 02:20:58:04
מאז המקרה הזה לא קרה כלום.

02:21:04:04 02:21:02:04
התחילו לומר שלא להתקרב ליהודים.

02:21:08:13 02:21:06:13
כך סיפרו, ועל פי זה חיו.

02:21:18:12 02:21:12:01
רוב האנשים האמינו
במקומות הקדושים האלה?

02:21:20:02 02:21:18:23
ברור.

02:21:23:06 02:21:20:04
לא היו כאלה שהאמינו רק במקומות מסוימים?

02:21:24:01 02:21:23:10
לא.

02:21:26:13 02:21:24:03
אם היה מקום קדוש אז הוא היה קדוש לכולם?
-אם זה קדוש, אז זה קדוש.

02:21:28:17 02:21:27:04
אנחנו מאמינים,
-בכולם?

02:21:30:08 02:21:28:24
מאמינים בכולם.

02:21:35:19 02:21:30:16
מי שלא האמינו היו הנוצרים, שהיו להם כנסיות
משלהם. הם קראו לזה כנסיית גיאורגיס.

02:21:42:15 02:21:36:24
אבל אנחנו האמנו רק באלוהי ישראל,
אלוהי התורה.

02:21:47:19 02:21:44:15
הם לא באו למקומות שלנו, וגם
אנחנו לא באנו לשלהם.

02:21:50:15 02:21:48:08
הם האמינו בתורה שלהם ואנחנו בשלנו.

02:21:52:21 02:21:51:23
כך חיינו.

02:21:59:01 02:21:54:16
היה איזשהו חג שנתי

02:22:06:23 02:22:01:09
שנקרא הדר מיכאל.

02:22:12:24 02:22:07:14
זה חג שכולם חגגו אותו, כל העם
חגג, אכל ושתה,

02:22:17:04 02:22:13:09
והיה גם חג שנקרא סני מירר

02:22:20:21 02:22:18:13
שגם בו אנשים חגגו וסעדו,

02:22:24:23 02:22:22:05
ועוד חג שנקרא אסתריי (כיפור)

02:22:26:13 02:22:25:13
שביום הזה

02:22:28:22 02:22:27:22
צמו.

02:22:32:17 02:22:29:14
נשים, ילדים וגברים, כולם צמו.

02:22:36:07 02:22:33:08
הם כיבדו את החג בצום של יום שלם,

02:22:41:04 02:22:37:22
ואז בערב, סעדו עד אין סוף.

02:22:42:18 02:22:41:18
כך חגגו.

02:22:47:11 02:22:44:20
אבל אם זה היה נופל על יום שבת,
אסור היה לצום.

02:22:49:12 02:22:48:12
זה היה אסור.

02:22:51:18 02:22:50:18
זה אסור.

02:22:53:11 02:22:52:13
אבל פה בארץ,

02:22:55:09 02:22:53:18
בגלל השבת?
-כן.

02:22:56:18 02:22:55:18
אבל בארץ כן

02:22:59:06 02:22:58:06
צמים.

02:23:08:05 02:23:04:09
מדי חודש בחודשו היה איזשהו חג,

02:23:16:23 02:23:12:10
היה את סני מיכאל והיה את
הדר מיכאל ואז את מירר

02:23:18:11 02:23:17:06
והדר מיכאל

02:23:22:20 02:23:19:21
ככה הם נקראו, ובכולם הייתה חגיגה
של אוכל ושתייה.

02:23:25:02 02:23:23:00
אלה ימי זיכרון, הזכירו את שהיה.

02:23:30:11 02:23:25:05
וכולם היו מגיעים למקומות הקדושים האלה?
-כן.

02:23:31:16 02:23:30:16
מה לגבי בתי כנסת?

02:23:34:10 02:23:32:03
היו בתי כנסת גדולים.

02:23:37:14 02:23:34:13
למי השתייכה האדמה של המקומות הקדושים?
- ליהודים.

02:23:42:03 02:23:39:00
האדמה הייתה שייכת ליהודים, הרי מה היה לנוצרים
שם, המקומות שלהם היו מרוחקים משם.

02:23:44:08 02:23:43:15
האדמה הייתה של יהודים.

02:23:48:15 02:23:45:11
אם, למשל, היה איזה ק"ייס גדול,

02:23:54:00 02:23:49:04
אז הילד שלו, בתור הדור הבא,
היה צריך ללכת בדרכו?

02:23:58:22 02:23:54:04
כן, הוא היה הולך בדרכו. הוא היה צריך
ללמוד עד שהסמיכו אותו, כמו אביו.

02:24:01:22 02:23:59:22
אבל הוא היה חייב ללמוד?
-חייב ללמוד.

02:24:03:02 02:24:02:08
הוא למד

02:24:06:02 02:24:03:15
כל היום וכל הלילה,

02:24:08:02 02:24:06:15
ואז הוא התמנה לק"ייס כמו אביו,

02:24:10:19 02:24:08:12
ומי שלא נבחר, לא היה צריך

ללמוד והמשיך כאדם רגיל.

02:24:13:12 02:24:11:24
מי שלמד הפך להיות כאביו.

02:24:18:16 02:24:14:10
מה הדבר שאתה הכי זוכר מחייך באתיופיה?

02:24:20:21 02:24:19:06
אני זוכר את

02:24:23:13 02:24:22:09
הידידות,

02:24:25:14 02:24:24:14
האהבה,

02:24:28:06 02:24:26:20
היה דבר כזה שנקרא שושבינים.

02:24:31:05 02:24:29:03
השושבין, למשל,

02:24:35:23 02:24:32:13
כשמישהי התחתנה נשאו אותה
על הגב

02:24:42:15 02:24:38:19
בדרכים תלולות, בירידות ומביאים אותה.

02:24:47:03 02:24:43:01
בדרך מישור, היו מובילים אותה
על פרד או על סוס,

02:24:50:07 02:24:48:22
ואז היה נכנס השושבין,

02:24:56:18 02:24:51:11
ובניהם הייתה נכרתת ברית שהיא תהיה לו
כאחות, והוא יהיה לה כמו אח,

02:24:59:16 02:24:56:23
הוא יהיה כמו אח לבעלך

02:25:04:03 02:25:01:09
ואת תהיי לו כמו אחות. זו שבועה.

02:25:08:00 02:25:05:09
והאהבה שהייתה לשושבין הייתה משהו אחר.

02:25:11:09 02:25:08:24
כל הסודות נשמרו אצל השושבין.

02:25:13:03 02:25:12:09
למה?

02:25:20:06 02:25:13:11
טוב ששאלת. כל סוד שהיא החביאה מאמה
או מאחיה, היא הייתה מספרת לי.

02:25:21:23 02:25:20:19
ולא משנה מתי?

02:25:25:12 02:25:22:03
כל סוד שהציק לה.
-גם אם בחלוף הזמן?

02:25:26:09 02:25:25:20
כן.

02:25:28:04 02:25:26:19
היא הייתה מספרת לי את הסוד,

02:25:33:04 02:25:29:05
שאותו הייתי שומר אותה אצלי
ולא מספר.

02:25:38:03 02:25:34:23
היא יכולה לבוא לשושבין ולומר לו
"זוכר שסיפרתי לך כך וכך?"

02:25:39:08 02:25:38:08
הוא היה אמר "זוכר".

02:25:42:10 02:25:40:07
ואם חס וחלילה היא הייתה רבה

02:25:44:21 02:25:42:17
עם בעלה

02:25:48:24 02:25:45:16
או עם משפחתה,

02:25:52:14 02:25:49:01
ואחד מזקני הקהילה היה בא וכועס עליה,

02:25:55:12 02:25:52:21
ומבקש שיקראו לשושבין שלה,

02:25:57:13 02:25:56:13

"תקראו לשובין"

02:26:00:12 02:25:58:18
השובין היה נענה לקריאה ובא,

02:26:03:02 02:26:01:13
ואומר לה

02:26:07:08 02:26:03:22
"תגידי מה קורה לך, " ומתחיל
לייעץ לה כיצד להתנהג,

02:26:10:05 02:26:08:03
ובצורה הסירוב שלה לעשות את
בקשת הזקנים,

02:26:14:12 02:26:10:21
היה הופך להסכמה והיא התפייסה
בשביל השובין.

02:26:18:17 02:26:15:14
והשובין לא היה מגלה לאיש את הסוד?
-בטח.

02:26:20:21 02:26:18:22
אפילו לא לזקנים?
-לא.

02:26:22:16 02:26:21:16
כלום.

02:26:24:09 02:26:23:03
הסוד נשאר אך ורק אצל השובין.

02:26:30:19 02:26:25:07
אם מישהי חשה פגועה, היא הייתה יכולה להגיע
לשובין ולספר לו מה קרה וממה נפגעה.

02:26:32:12 02:26:31:03
"עשו לי כך וכך,"

02:26:34:11 02:26:33:14
היא הייתה אומרת.

02:26:37:05 02:26:35:02
השובין היה מרגיע אותה ומייעץ
לה איך לפתור את הבעיה.

02:26:40:09 02:26:37:23
הוא היה מייעץ לה כיצד לנהוג

אם רבה עם בעלה.

02:26:42:04 02:26:40:22
מאחר והוא גם השושבין של בעלה,

02:26:46:23 02:26:43:04
הוא היה ניגש אליו ושואל
"למה עשית כך וכך?"

02:26:49:21 02:26:48:03
הבעל היה שואל מי סיפר לו?
- והוא היה משיב "אשתך."

02:26:55:09 02:26:51:23
הבעל היה לבסוף מתרצה ואומר "אם כך היא
אמרה וביקשה, אז אני מסכים"

02:27:01:23 02:26:57:11
זה אומר שתפקיד השושבין היה
לדאוג לשלום-בית בין בני זוג?

02:27:06:12 02:27:02:02
כן, השושבינים היו אחראיים לעשות
שלום-בית בין בעל ואשתו.

02:27:09:11 02:27:07:05
לאף אחד לא הותר לשמוע את הסוד,

02:27:13:24 02:27:11:02
ואת הסוד המאוד שמור הזה

02:27:17:15 02:27:15:04
רק השושבין קיבל,

02:27:22:05 02:27:18:00
והסוד הזה נשאר רק בינו, בינה ובין בעלה.

02:27:25:12 02:27:23:04
ככה זה נשאר.
-ואם השושבין לא היה גר בקרבת מקום?

02:27:26:23 02:27:26:02
הוא היה חייב להגיע.

02:27:28:13 02:27:27:09
היו הולכים לקרוא לו?
-כן.

02:27:31:04 02:27:29:01
קראו לו, והוא היה חייב להגיע.

02:27:34:22 02:27:33:03
את יודעת איזו אהבה הייתה שם,

02:27:37:22 02:27:36:01
הייתה שם ברית חזקה.

02:27:41:08 02:27:39:08
בין השושבינים הייתה כזאת ברית

02:27:46:02 02:27:44:02
שהסוד שהשושבין החזיק

02:27:51:08 02:27:46:21
לא היה בורח לשום מקום,
ונשאר ורק אצלך ואצלו,

02:27:55:19 02:27:53:01
וגם את בתורך יכולת לייעץ לו,

02:28:00:02 02:27:56:05
ולשאל על התנהגות בעייתית שלו.

02:28:02:06 02:28:00:24
והשושבין גם היה משיב "אם זה מה
שאת אומרת, אז בסדר."

02:28:06:07 02:28:05:07
זה מה שהיה